

LIETUVIŲ MUZIEJUS PRIE RAMIOJO VANDENYNŲ

Los Angeles muziejuje ilgus metus dirbęs, kaip konservatorius, Nikas Nikūnas iš tos tarnybos pasitraukė — išėjo pensijon. Jis gražioje ir ramioje vietoje prie Ramiojo Vandenyno, Jukaipoje, nusipirko nemažą sklypą ir ten statosi namus. Statomųjų namų prieikinėje dalyje, kuri specialiai tam tikslui suprojektuota, bus įrengtas lietuvių senovės istorijos muziejus, kuriam daug eksponatų Nikūnas turi pats pagaminęs bei surinkęs. Muziejaus įrengimas užtruks ilgą laiką. Nikūnas visa tai daro jo paties iniciatyva ir lėšomis.

DARIAUS IR GIRĖNO MINEJIMAS BROOKLYNE

Dariaus Girėno aštuoniolikos metų sukaktis proga Brooklyn, N. Y. ruošiamas vakaras.

Kalbės grįžęs iš Europos Balfo atstovas Jonas Valaitis ir kt. Paminklo komiteto nariai paaiškins naujai gauto iš New Yorko miesto Parkų Departamento paminklo projekto išvaizdą.

Meninę programą atliks kanklininkai ir solistai: Jurgis Vėdegys ir Viktoras A. Bekeris.

Minėjimas įvyks penktadienį, liepos 20 d. Lietuvių Piliečių Klubo Salėje 280 Union avenue, Brooklyn, N. Y. Pradžią 8:00 val. vak.

LIET. STUDENTŲ SAJUNGA

Šį pavasarį įsisteigė Lietuvių Studentų Sąjunga Jungt. Amerikos Valstybėse. Prieš porą savaitių korespondenciniu būdu buvo išrinkta sąjungos valdyba. Pareigomis taip pasiskirstė: pirmininkas — Vytautas Žvirzdys, vicepir. — Vytautas Kavolis, I sekr. — Vytautas Lapatinas, II sekr. — Algimantas Vedeckas, išdėstytas — Julius Šmulskytis, valdybos ryšininkas Algirdas Kepalas, kultūrinio eilės vedėjas — Vytautas Gylys. C. Valdybos pirmininko adresas yra: Vyt. Žvirzdys, 1801 52 st., Kenosha, Wis. C. Valdybos sekretoriaus adresas: Vyt. Lapatinas, 4716 So. Marshfield Ave., Chicago 9, Ill. Visus raštus prašome siųsti C. Valdybos sekretoriui nurodytu adresu. Sąjungos reikalais galima rašyti abiem aukščiau nurodytais adresais. Studentai, iki šiol sąjungoje dar neužsiregistravę, prašomi tai padaryti, pasiunčiant atviruką C. Valdybos sekretoriui Vyt. Lapatinui.

C. Valdyba praneša, kad rugpjūčio 18-19 d. Chicagoj, Tremtinių Namuose, yra šaukiamas visuotinis L. Stud. S-gos suvažiavimas.

Suvažiavimo metu be įvairių organizacinių klausimų nagrinėjimo numatoma keletas aktualių paskaitų, meno — literatūros vakaras, pobūvis ir t.t. Į suvažiavimą kviečiami visi lietuviai studentai. Laukiama ne-

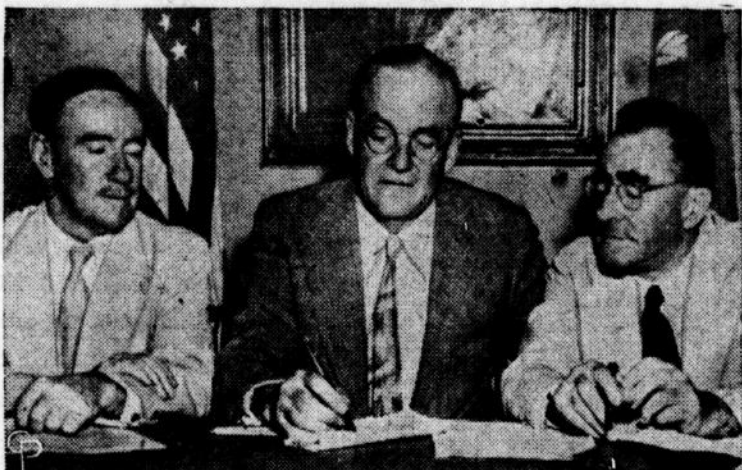
EINA
36
metai



DIRVA

THE FIELD

Atsk. Nr.
8
centai



Pasirašoma savitarpinės apsaugos sutartis tarp JAV, Australijos ir Naujosios Zelandijos. Tai yra lyg ir antras panašus susitarimas, kaip Atlanto paktas, šiuo atveju lietuvių Tolumų Rytų sritį. Pasirašo John Forster Dulles JAV vardu, Australijos ambasadorius Percy Spender (kairėje) ir N. Zelandijos ambasadorius Carl Berendsen (dešinėje). Ši sutartis yra kaip ir papildymas rugsėjo pradžioje numatomos pasirašyti taikos sutarties su Japonija. Šioje sutartyje JAV, Australija ir Naujoji Zelandija susitaria bendromis pajėgomis gintis nuo galimų užpuolimų. Turima galvoj Rusija ir Kinija, taip pat ir teoretiskai ir Japonija, kadangi numatomoje taikos sutartyje numatoma leisti Japonijai apsiginkluoti. Tačiau šis pavojus mažesnis, nes pasirašant taikos sutartį su Japonija (kviečiama pasirašyti apie 50 valstybių, jų tarpe ir Sov. Rusija, kuri tačiau greičiausiai nedalyvaus), bus pasirašyta dar ir kita sutartis — tik tarp JAV ir Japonijos, kur Japonija sutiks, kad JAV turėtų Japonijoje savo karines bazines.

Vysk. V. Brizgys lankėsi Madride ir Lisabonoj

Vysk. V. Brizgys lankėsi Madride ir Lisabonoj.

Vilko įgaliojimas, vyskupas V. Brizgys birželio mėnesio pabaigoje lankėsi Ispanijos bei Portugalijos sostinėse, kur panašiai, kaip J. Savickis Švedijoje, Lietuvos reikalais lankėsi abiejų kraštų užsienio ministerijose ir turėjo pasikalbėjimų su eile augštesniųjų pareigūnų bei Ispanijos užs. reikalų ministru. Be to, lankėsi ir Vatikano nunciatus. Jam pavyko sudaryti bent pradžią atgaivinimo Lietuvos bei lietuvių tautos ryšių su tų kraštų vyriausybėmis. Būdamas pakeliui Paryžiuje, vysk. V. Brizgys ir ten lankėsi minėtų kraštų ambasadoje.

Vysk. Brizgys taip pat lankėsi eilėje Madrido ir Lisabonos katalikiškųjų laikraščių redakcijų, kur susitarė dėl informacijos praplėtimo apie Lietuvos reika-

lus. Tų kraštų užsienio reikalų ministerijose esą mažai nežinoma, kad veik visoje Amerikoje ir Anglijoje bei Vatikane Lietuvos diplomatinės atstovybės po senovei tebeprapažįstamos. Ir jie, esą, būtų linkę bent dabar pasekti tuo pavyzdžiu, tačiau, be kliūčių galėtų tai daryti, jeigu atitinkamoje Lietuvos atstovybėje tebebūtų asmuo, turįs dar Nepriklausomos Lietuvos vyriausybės organų pavedimą eiti Lietuvos diplomatinio atstovo pareigas, t. y., pavaduoti nebeesamą pasiuntinį. Šiaip jau, pvz. Ispanijoje esama komunistų pavergtų kraštų ryšininkų, bet diplomatinio statuso jie neturi.

Ir „Laisvoji Europa“ prabils lietuviškai

Po to, kai „Amerikos Balsas“ net dvi programas skiria jiems prabilo lietuviškai ir pavergtąjį paminėti. Liepos 14 d. per radiją ir dabar vis plačiau dirbanti kalbėjo inž. J. Sagys, J. programą bei gausina transliacija Tysliava ir dainavo A. Vasičias, nuo rugsėjo mėn. 1 d. į lietuvių, akompanuojant A. kraštą pradeda kalbėti ir „Laisvoji Europa“. Lietuvių skyrius, nį, liepos 21 d., kalbės prel. J. kuris oficialiai „Laisvosios Europos“ komitete pradėjo veikti Vyt. Ubara ir dainuos Vincė Jorbičelio mėn. 1 d., jau sudarė nuškaitę, akompanuojant A. grupę žmonių, kurie rengiasi Mrozińskiui.

transliacijoms į Lietuvą. Tuo tarpu programa bus persiunčiama vieną kartą per dieną. Ši niamė susirinkime, įvykusiame lietuvių radio grupės savo darliepos mėn. 14 d., prisiminė Dabą pradeda jau rugpjūčio mėn. 18 metų sukaktį. Didvyriai buvo pagerbti susikaupimu. St. Gu-

Juozas Ginkus, kuris prieš 18 d. laikė ta tema paskaitą. metų vadovavo newyorkiečių ko. Susirinkime J. Kiaunė padarė mitetui, remiančiam Dariaus ir pranešimą iš ALTS seimo. Sky-Girėno didvyrišką žygį per prius ir vasarą tęsia veiklą be Atlantą, šiemet per savo radiją pertraukos. S. N.

Komunistų riaušės Irane

Prezidentas Trumanas, susijūnojęs su Irano ministru pirmininku, nusiuntė į Iraną savo patarėją Harrimaną tarpininkauti Irano ginčui su angliais dėl žibalo šaltinių. Harrimanui nuvykus į Irano sostinę, komunistų įtakoj esanti Tudeh partija surengė demonstraciją prieš Ameriką. Demonstracija virto tikromis riaušėmis. Demonstrantams pasipriešino Irano nacionalistai — kurie patys kaip tik yra aršiausi kovotojai dėl žibalo šaltinių nacionalizacijos. Susirėmimo buvo apie 10 žmonių užmušta ir apie 100 sužeista. Tik kariuomenė ašarinėmis bombomis bei gąsdinančiais šūviuiais ir tankais išsklaidė riaušėninkus.

Harrimanas bandys rasti kelią taikiomis priemonėmis.

VEL NEUSIPRATIMAI SU VENGRAIS

Pasigavę ir nuteisę Vogelerį vengrų komunistai daug ką išsuderėjo iš Amerikos už jo paleidimą. Bet vos tik gavo duoklę, tuojau vėl pradėjo įieškoti priekabių. Neseniai pašalino du Amerikos pasiuntinybės pareigūnus. Dabar valst. departamentas pareikalavo ir Vengrijos pasiuntinybės Washingtono du pareigūnus atsiimti.

MILŽINIŠKA NELAIMĖ KANSASE

Missouri ir Kansas upės išsiliejo lig šiol dar neregėtu potvyniu, kuris palietė abi to paties vardo valstybes ir apie 75,000 žmonių paliko be pastogės. Maža to — Kansas mieste sprogo didžiuliais dizelino žibalo tankais ir užsidegė apliejo ugnies lietumi didelę miesto dalį, su-

keldami didelius gaisrus. Jau skaičiuojama, kad toji nelaimė bus padariusi iki 750 milijonų dolerių nuostolių. Prezidentas Trumanas šį antradienį lėktuvu buvo nuvykęs į Kansas apžiūrėti nelaimės vietas. Kongresas paskyrė 25 milijonus dolerių pirmajai pagalbai organizuoti.

LIETUVIAI SKAUTAI dalyvaus tarpt. sąskrydyje

dalyvaus tarpt. sąskrydyje
Tarptautinis skautų sąskrydis

šįmet įvyksta Austrijoje, ties Bad Ischl. Iš lietuvių skautų šiemet sąskrydyje dalyvaus vienintelės lietuviškos gimnazijos skautai iš Diepholzo. Dalyvavimo išlaidom apmokėti lėšų surinkta iš Amerikos lietuvių, be to, žymiai skautus parėmė Lietuvos diplomatai: S. Lozoraitis, P. Žadeikis St. Girdvainis ir kt. Labai žymią paramą natūra teikia Balfas, kuris suorganizavo skautams susisiekimo priemones iš Diepholzo iki Austrijos sienos ir atgal.



Momentas, dėl kurio buvo nutrūkusios paliaubų derybos. Viršuje — kinų sargybos viršininkas pareiškia JTO delegacijos vertėjui, kad spaudos atstovai į Kaesongą nebus įleisti. Žemiau — JTO delegacijos vadovas nutaria: „Visi arba niekas“ ir nusprendžia iš viso į posėdį nevykti. Gen. Ridgway griežtai pareikalavo, kad Kaesongas būtų visiškai neutralizuotas ir būtų pašalintos visos kliūtys delegacijoms atvykti tokio sąstato, kokį jos pačios pasirenka, įskaitant ir spaudos atstovus. Kinai su tuo sutiko ir derybos po poros dienų petraukos vėl buvo atnaujintos.

DERYBOSE DAR NIEKO NAUJA

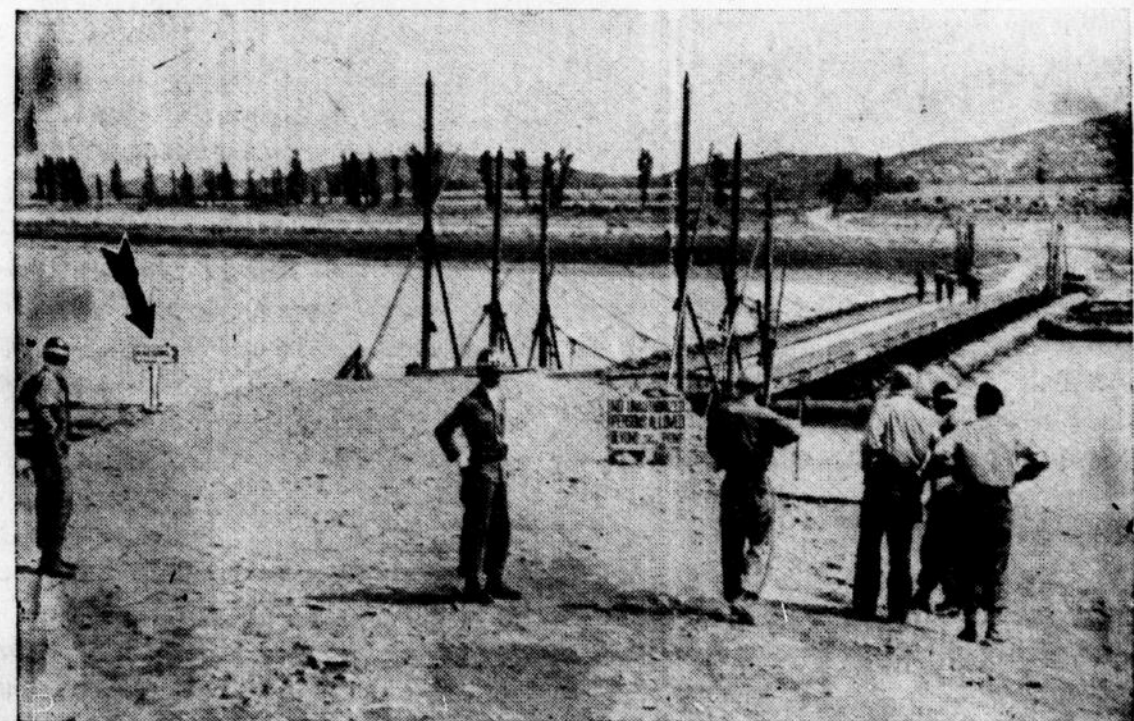
Pereitos savaitės viduryje paliaubų derybos Korėjoje buvo nutrūkusios: kinai atsisakė įsileisti JTO delegacijos spaudos atstovus ir delegacija tada iš viso atsisakė vykti į posėdį. Generalas Ridgway griežtai pareikalavo sutvarkyti derybų aplinką, kaip normaliai turi būti: pareikalavo atitraukti visus ginkluotus karius iš Kaesongo (arba perkelti derybas į kitą, visai neutralią vietą) ir įsileisti be suvaržymo visus asmenis, kuriuos delegacijos vadovai ras reikalingus. Kinai, porą dienų pagalvoję, tas sąlygas sutiko patenkinti ir šeštadienį derybos vėl buvo tęsiamos.

Tačiau tuo tarpu derybos dar nepriėjo prie pagrindinės temos, o kaip dabar jau daug kur įprasta, tebesisuka apie derybose svarstytių dalykų programą. JTO delegacija yra nusistatčiusi kalbėtis tik apie neutralios zonos nustatymą ir paliaubų kontrolės tvarką, visus kitus klausimus paliekant svarstyti politinėms delegacijoms, kurios turėtų susitikti mūšiams sustojus, kur nors kitoje vietoje. O kinai vis kalba apie „svetimų kariuomenių“ iš Korėjos atitraukimą. JTO karinė delegacija laiko, kad kariuomenių iš Korėjos atitraukimas yra jau politinis eikalas ir karinė delegacija negali imtis to reikalo svarstyti.

Spėjiojama, ką kinai vadina „svetimomis kariuomenėmis“. Aišku, kad visas JTO karines pajėgas (jei galima, tai ir pietų Korėjos kariuomenę jie mielai pripažintų svetima...), bet kinai patys save oficialiai vadina „savanoriais“, taigi, turbūt, laiko save į Korėją pakviestais svečiais, ne svetima kariuomene. Jie, atrodo, vargiai ar galvoja, kad jie patys turėtų pasišalinti...

Daugiau jokių žinių iš derybų tuo tarpu nepranešama. Nurodoma, kad atitinkamose vietose dėl derybų reiškiamas „atsargus optimizmas“. Tuo tarpu kinų kariuomenės stiprinimas šiaurinėje Korėjoje tebevyksta.

Pranešama, kinai šių derybų metu spėjo atsiųsti į frontą 27 naujas divizijas. Antradienį tačiau buvo pažymėtina diena: tą dieną nežuvo nei vienas JTO pajėgų karys.



Kelias į Kaesongą, kuriuo vyksta JTO delegacija į posėdį. Čia spaudos atstovai turėjo laukti kol delegacija grįš ir praneš, kas įvyko posėdyje.

KAS ir KUR

• Liepos mėn. 15 d. Vokietijoje, Hannoverje, įvyko Vokietijos lietuvių atstovų suvažiavimas. Tame suvažiavime išrinkta nauja Vokietijos lietuvių vadovybė.

• Rio de Janeiro mieste, Lietuvos atstovo Fr. Maierio iniciatyva išleistas iliustruotas, 28 psl., portugalų kalboje, leidinys apie Lietuvą. Tekstą parašė ir nuotraukas parinko Audeniai.

• Henrikas Nagys išleidžia naują eilėraščių rinkinį "Saulės laikrodžiai". Rinkinį iliustravo dail. T. Valius.

• Jonas Vaitkus, Lietuvoje pasižymėjęs teniso sportininkas, žuvo Australijoje automobilio katastrofoje.

• Salų ūkyje, Lietuvoje, kur anksčiau veikė žemės ūkio mokykla, dabar veikiantis gyvulininkystės technikumui. Į tą technikumą priimami partiniai patikrinti mokiniai.

• Toronte, Kanadoje, gyvenančios dantų gydytojos, deda pastangas susiorganizuoti draugiją ir kovoti dėl galimybių dirbti savoje profesijoje.

• "Nepriklausomos Lietuvos" laikraščio, Kanadoje, akcininkų susirinkimu dalyvavo 34 asmenys, atstovaujantys 270 akcijų (iš viso parduota 700 akcijų po 10 dolerių).

Naujojo bendrovės valdybą išrinkti: Knystautas, Kardelis, Juškevičius, Leknickas ir Parojus. Revizijos komisijon: Juodviršis, Andriuskevičius ir Kęsgaila.

• Prof. Z. Ivinskis, studijuojas Vatikano Archyvuose Lietuvai liečiančius dokumentus, liepos ir rugpjūčio mėnesius praleis Vokietijoje.

• Poetui Juozui Mikuckiui šių metų rugsėjo mėn. 20 d. sueina 60 metų amžiaus. Juozas Mikuckis dabar gyvena Baltimoriėje.

• A. Mikulskis su žmona savaitę laiko atostogavo J. Bačiūno vasarvietėje Macatavoje. Iš Macatovo redakcijai rašė, kad ji primena Klaipėdos Smiltynę. O kas nemėgome gražiosios Smiltynės! A. Mikulskio atostogos — J. Bačiūno dovana Čiurlionio ansamblui.

• Komunistinė "Laisvė" išleido jubiliejinį (40 metų) numerį. Vedamajame straipsnyje rašo: "Dėl pavelsių: vieni mūsų veikėjai sutiko, kad jų paveikslai būtų išspausdinti laikraštyje, kiti — nesutiko. Tuo būdu mes susitarėme nei vieno amerikiečio veikėjo bei bendradarbio paveikslą nespausdinti".

Mums atrodo, kad "Laisvė" taip daryti "nusitarė" visiškai dėl kitų priežasčių...

• Čichagoje Al. Kučiūno ir Al. Dičiūtės iniciatyva lapkričio mėn. 24 d. įvyks operų ištraukų koncertas (su vaidinimais) ir balius.

• Diepholze, Vokietijoje, veikiančią Vasario šešioliktosios gimnaziją lanko virš 90 mokinių.

DIRVOS SKAITYTOJAMS AUSTRALIJOJE

pranešama, kad Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos Australijoje adresas yra toks: Mr. Alb. Pocius, Sutton St., Warragul, Vic. Visus, norinčius savo įnašą padėti Mažosios Lietuvos broliams, arba norinčius susižinoti kitais Maž. Liet. reikalus liečiančiais klausimais, prašo kreiptis šiuo adresu.

DIRVOJ GALIMA GAUTI

nauja knygelė vaikams "Lapės pasaka" (\$1.10), J. Krumino romanė "Naktis viršum širdies" (\$1.50) ir V. Pėteraičio mažasis lietuvių angl. žodynas (\$2.00).

Paryžiui 2000 metų

Paryžiaus miestas šiais metais švenčia savo 2000 metų jubiliejų. Ta "šventė" trunka išties 8 mėnesius: nuo gegužės pradžios iki metų galo. Ta proga rengiama daugybė įvairiausių iškilmų bei pramogų — tarp ko kita tai gera meškerė turistams, ypač amerikiečiams... Centrinės iškilmės buvo liepos 8 dieną, kuri paskelbta oficialiu Paryžiaus gimtadieniu. Tos dienos iškilmėse dalyvavo apie 40 didžiųjų pasaulio miestų galvos, lyg tarpe net ir Maskvos.

Patys iškilmų rengėjai priklauso, kad liepos 8 diena, žinoma, yra grynai "iš oro pagauta" data: niekas tiksliai negali pasakyti, kokią metų dieną buvo padėtas pirmojo pastato pamatinis akmuo toje vietoje, kur dabar Paryžius.

Tačiau iš tikrųjų ne tik diena, bet ir metai — dar daugiau, net šimtmetis atrodo "iš oro pagautas".

Yra žinių, kad dar prieš Kristaus gimimą, kai Cezario vadovaujami romėnai kovojo su galais, Senos (Seine) upės saloje, ten, kur dabar stovi garsioji Paryžiaus katedra (taip pat ir Senos departamento prefektūra bei keletas kitų žymių pastatų), jau buvo įsikūręs nedidelis kaimelis — miestelis. Jo vardas neva buvęs Lutece (Liutės). 52 metais prieš Kristaus gimimą, romėnams puolant, to kaimelio gyventojai iš salos pasitraukė, trobesius sudeginę ir prisidėję prie galų vado Vercingetori'o, kuris kovojo prieš romėnus.

Romėnai tas vietas užėmė ir visų pirma įsikūrė ne saloje, o kalnelyje į pietus nuo jos, ten, kur dabar stovi Panteonas ir dabartinis garsusis Paryžiaus Lotynų kvartalas su Sorbonos universitetu ir daugybe kitų mokyklų bei knygynų.

Netrukus romėnai, persikrausinę per balas kitoje upės pusėje (tų balų vietoje dabar pats Paryžiaus centras su Operos rūmais bei visokių prabangos da-

lykų prekyba) ir įsikūrė Montmartre kalne. Dabar toje aplinkoje daugiausiai garsių paryžiškos pasilinksminimo vietų, o kalno viršūnėje labai savotiška Cacre-Coeur (Šv. Širdies) bažnyčia.

Romėnai išvedžiojo kelius į visas puses, įrengė romėnišką vandentiekį, bet po kiek laiko gamtos katastrofos ir gaisrai sustabdė miesto plėtimąsi į pietus ir romėnai miesto centrą įsirengė toje pačioje pirmą minėtoje saloje, kurią visą sustiprino mūro siena. Miestą romėnai irgi vadino panašiu vardu, kaip ir anas pirmasis kaimelis — Lutetia. (Skaityk: Liutēcija). Dar ir dabar tas vardas Paryžiuje mėgstamas kai kur vartoti. Pav. tuo vardu yra pavadintas vienas iš geresniųjų viešbučių.

Kada tas vardas buvo pakeistas dabartiniu — Paris, skaityk: Pary), jokių duomenų nėra. Pirmutinis dokumentas, kuris rodo, kad miestas buvo jau vadinamas dabartiniu vardu, yra 307 metų po Kristaus gimimo.

Taigi, jeigu sukaktuvės būtų švenčiamos nuo dabartinio vardo vartojimo pradžios, tai reiktų spėti, kad Paryžiaus, kaip Paryžiaus gyvenimas prasidėjo maždaug antrame ar trečiame šimtmečiu po Kristaus. Tokiu būdu dabar Paryžiaus amžius būtų ne 2000, o tik apie 1800 metų. (Vistiek gana daug, palyginus su Amerikos miestų amžiumi!).

O jeigu tas amžius būtų skaičiuojamas nuo pirmutinio gyventojų įsikūrimo dabartinėje L'ile de la Cité (Pilies saloje), tai išeitų jau daugiau kaip 2000 metų. Jeigu minima, kad 52 metais prieš Kristų tos salos gyventojai jau sudegino savo trobesius ir iš salos pasitraukė, tai jau vien nuo to įvykio dabar yra 2003 metai, betgi nežinia, kiek laiko dar prieš tai tie žmonės tenai gyveno. Taigi išeitų, kad žmonių įsikūrimo pradžia dabartinio Paryžiaus vietoje yra

įvykusi žymiai daugiau kaip prieš 2000 metų. Tokiu būdu, Paryžiaus gimtadienio datos spėjimai svyruoja apie trijų — keturių šimtmečių tikslumu...

Bet visas Paryžiaus ir visi jo svečiai šiais metais džiūgauja švęsdami 2000 metų Paryžiaus miesto jubiliejų. Dabartinė paryžiečių karta nutarė pasinaudoti proga, kad niekas anksčiau nesugalvojo tą jubiliejų atšvesti, ir nutarė nebeperleisti tokios progos būsimosioms kartoms... Juk, būdami atsargūs, galėtų palikti tą jubiliejų tiems, kurie porą šimtų metų vėliau... Bet kam? Kuo anie geresni? Kodėl dabar nepašventus, ypač, kad tos šventės pritraukia nemaža turistų, mokačių svarais ir doleriais!

Mirė komp. J. Strolis žmona

Pranešame giminėms, pažįstamiems, visiems mūsų geradariams ir buv. Klaipėdos Konservatorijos laikų kolegoms — kad š. m. liepos mėn. 10 d. pusiau pirmą val. po ilgos ir skausmingos vėžio ligos amžinu miegu užmigo mano bendro 24-rių gyvenimo metų draugė ir mūsų mylima mamytė

Zenta — Elena Grubaitė — Strolienė.

Giliam liūdesy pasilikę Juozas Strolia ir sūnūs: Vytautas — Valdemaras, Faustas — Viktoras, Henkulis — Edmundas.

Schoeningen — Vokietija
1951 m. liepos 11 d.

Vytauto A. Braziliūlo
AŠ LAIKIAU PAMALDAS UŽ
S T A L I N Ą
Idomus stačiatikių dvisiško
pasipasakojimas. 60 puslapių
Galima užsisakyti Dirvoje, siun-
knygelė. Kaina — 50 centų
čiant 50c pašto ženklais, arba
\$1.00 už dvi

NUOMONĖS

Bolševikiška gaida J. Brazaitis pareiškime.

Birželio 20 d. Draugo numerio Vliko narys J. Brazaitis, kalbėdamas apie 1941 m. birželio mėn. sukilimą, tarp kita ko pareiškia, kad sukilimas "katastrofos nušluotųjų" vietoje į valdžią pastatė naujus žmones.

Šis pareiškimas skamba visai bolševikiškai, nes bolševikai savo laiku tokiais žodžiais džiūgaavo ir didžiavosi, kad "nušlavė" nepriklausomos Lietuvos valdžią. Atrodo, lyg ir J. Brazaitis prie to džiūgavimo mieliai prisideda...

Šis pareiškimas, antra vertus, įleidžia ir minimo sukilimo dalyvius, nes jie dalyvavo tame sukilime, kad Lietuvos nepriklausomybę atkovotų, o ne spečialiai tam, kad J. Brazaitis ir kitus jo "naujus žmones" į valdžią įstatytų.

Toki pareiškimai iš Vliko sluosnių kenkia platesnės visuomenės pasiryžimui prisidėti prie jo vadovaujamos veiklos...

St. Š., Johnson City, N. Y.

Argi taip iš tikrųjų yra.

K. S. Karpis Dirvos 27 numerį, ragindamas dažniau rinkti aukas, lyg ir priekaištuoja naujakuriams, kad jie neva nesisukubina su aukomis ir net patį aukų rinkimą sustabdė.

Bet faktai to visiškai nepatvirtina. Pasižiūrėkit į kai kada paskelbiamus aukotojų sąrašus ir pamatysit, kad yra priešingai: kada aukos renkamos, dauguma aukotojų, lygiai tarp smulkesniųjų, lygiai tarp stambesniųjų jau yra nebe tie, kurių pavardės anksčiau būdavo tokiuose sąrašuose. Ir visuose susirinkimuose bei parengimuose, vistiek, ar ten aukos renkamos ar nerenkamos, deja, senųjų amerikiečių lietuvių matome tik nedidelį nuošimtį — keletą "pri-

siekusių" lankytojų, kuriuos, kaip pirma, taip ir dabar matai visur ir visada veikliai prisidedančius.

Neskaitant tų išimčių, aukojimo našta, regis, jau didele dalimi yra perimta kaip tik naujakurių. Tiesa, jie kalba, kad nėra teisinga tą našta nešti tik tiems, kurie telkiasi, kur renkamos aukos. Jie kalba, kad reiktų visiems maždaug vienodai apsidėti pastoviu mokesčiu. K. S. Karpis mano, kad tai niekad neįvyks... Kodėl? Manau, kad tai galėtų įvykti gana greit, jeigu naujakurių organizacijos vienos savo tarpe tai darytų. Bet susitinkam su įspėjimu, kad, girdi, nesisiskirkite nuo senosios kartos ateivių, veikite drauge! O drauge veikiant kaip tik iš tos senosios kartos ir susitinkam didžiąsį pasipriešinimą prieš apsidėjamą pastoviu mokesčiu. Ir taip, vardan to... vieninko veikimo, tūpčiojam: nei susiorganizuoti tvirtiau galim, nei mokesčiu apsidėdam, nei aukų rinkimo aktyviai nebetvarkom... Ir dar apkaltinti liekam.

K. B., Cleveland, O.

Seniausias ir gražiausias iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$2.00

Susipažinti siunčiamas dovanai.

6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

KARVELIAI VIRŠ STOGŲ

Algirdas Landsbergis, iš Gabi jos išleistos knygos "Proza"

Petras Budėnas ir Gino Consoli, abu aštuoniolikmečiai, išsėjęs išsitiese ant dirbtuvės stogo.

Kur bepažvelgsi, stogai grūdosi neapmatomai į visas puses. Pusnuogiai žmonės, besikaitiną toluomoje, žvilgėjo kaip išbarstyti variokai. Skalbinių juostos garavo saulėje tarp televizijos antenų ir aprūkusių kaminų.

Bet labiausiai Petro akis traukė karvelynai. Štai, žmogysta kitoje gatvės pusėje atidarė vieną, ir baltas būrys užterėjo erdvę tartum pūgos gūsis. Rodėsi, kad sniegas krenta dideliais kšniais pro suodinas užuolaidas ir gaisrines kopėčias. Staiga, jie pasipylė aukštyn ir atsimušė kaitriam danguj, lyg vandens lašai. Dangus skambėjo ir tirpo, o karvelių sriautos nubrėžė benzino tankų pilkumą ir pasiklydo namų mišiny.

Petras pakėlė savo seniai nekirptą galvą ir užsimerkęs traukė orą. Jo kaimynas globėjiškai šypsojosi dideliais dantimis. Valanda buvo gera ir soti;

jie abu jauni ir mieguistai pavargę nuo prosos garų.

— Kaip tau patinka Amerika?

— Aš nežinau, — ištarė Petras.

Kas ta Amerika? Velnias žino. Vakar išlipęs iš laivo akis pražiūrėjau. Viskas kitaip. Lentgalis, plūduriavęs uoste, ir tas kitoks, kaip Vokietijoje ar Lietuvoje. Spalvos eđa akis. Plieniniai pilka, purvinai žalia, dulkinai juoda. Visi, kaip vienas, kalba angliškai. Gatvės užia, dreba. Dėdė kitoks, kaip anose rudose nuotraukose. Geras žmogus, bet durnas: keturiasdešimt metų vienam kambary, toj pačioj siuvelykloj. Ne kalbus, negeria, nevedęs, bijo nuvažiuoti į miestą su dangoraiziais. Iki pat durų už rankos vedė. Bevalgant nenustojto kalbėt, kad čia reikia dirbt, kaip jis kad dirbo. Šlyt, vėl už rankos į darbą. Visi žiūri akis išvertę. Vienas dolerį davė. Pagalvok, vienas tarp amerikonių. Tikrai, kas ta Amerika? Nors kiekvienam į akis žiūrėk ir jieškok. Juk čia nauja žemė. Kad taip ją pamačius visą

iš labai aukštai. Tada žinotum. Arba, kad galėtum apglėbt. Juk Jokubas apglėbė angelą. O angelas daugiau, negu žemė. Kad taip ją apglėbus. O dabar viskas užia, mirga, viskas kiša koją.

— Aš nežinau, — pakartojo Petras.

— Pagyvensi ir patiks. Čia galima padaryt gyvenimą. Gal manei, kad gražiau bus?

— Nežinau.

Knyga iš parapijos bibliotekos. Buivolo odos kvapas ir indėnų šūkliai. Didelė šalis, kur aukso gyslos laukia atidaromos. Barzdoti vyrai traukia į vakarus, lyg ten nebūtų ribų. Dėdės laišškai apie prakitą ir dolerį. Visos merginos filmose keliais muilais išspausė, tokios neliečiamos. Iš kur čia vaikai atsiranda? Pirmi kareiviai plačiom burnom ir dulkinais šalmais. Garečių kartonas šimtas markių. Juodos kavos ir spirginamos mėsos kvapas vakare prie kareivių virtuvės. Spalvoti kaklaryšiai ant riebių konsulų. Paskutiniai vakarai jūroj, kai jauti kranto artėjimą, kaip neštumą. Bet, kur angelas, ir kas angelas?

— Žinai, Giño, man būtų lengviau pagrot, negu pasakyti.

— Amerika didelė. New Yorkas, tai dar ne viskas. Yra dar California ir Texas ir Pietūs. Ar tu groji?

— Armonika. Aš norėčiau grot

pianinu. — Petras iškėlė ranką ir mėgino lankstyti pirštus.

Visa giminė, kiek atmintis neša, dirbo žemę. Rankos pradeda grubt jau pirmą dešimtmetį ančiukus besergint ir vėliau bečiažant botagu rudens lietu. Žemė greit įsiėda delnuosna ir, kažkaip, širdin. Tėvo ir senelio eiseną buvo lėta, gyvenimas kantrus, protingas. Jeigu dabar proseneliai atsikeltų iš kapų, jie bematant pasiremtų ant žagrių. Jeigu jie galėtų žiūrėti per jūras, kaip imuos su angelu, tai stebėtus. Mūsų Petras, sakyty. Kaip jie atrodė? Duokit man vargonus, ir aš parodysiu. Vargonai medinėj bažnytėlėj, atsiment? Dulkės pakyla nuo medinių šventųjų. Ten sėdėjo mano prosenelis ir spaudė klavišus. Senelė — Dieve duok jai amžiną atilsį — pasakodavo apie vienintelį vargonininką mūsų giminėj. Jis buvęs keistas, kaip koks vengras ar žydas, kažką rašydavęs į storas knygas. Vėliau išklydęs į miestą ir dingęs, kaip eketėj. Motina — Dievas žino kur ji dabar — glostydavo man galvą ir sakydavo: Petreli, tavo akys, kaip mūsų vargonininko, ir mintys ne tokios, kaip visų. Sako, kad kraujas eina iš kartos į kartą, ir akys. Gal ir mintys? Jei vargonininkas būtų čia, jis pažiūrėtų angelui į akis ir bematant jį suprastų. Jis išdainuotų angelą. Turėtų pradėt gar-

siai, su visais storaisiais ir plonaisiais. Paskui, staiga, švelniai ir tyliai, kaip lakštingala pravirksta paskutinę vasaros dieną.

— Žiūrėk, — jis išgirdo Gino, lyg iš tolo. Gino rodė į karvelių stogą ir švilpė su pagarbū susižavėjimu.

Ten stovėjo mergina, persijususi dviem rankšluosčiais, tartum išlipusi iš jūros ir pasiruošusi atsiduot saulei. Jos pečių bronzas, apdengta geltonais plaukais, balo pereinama krūtų apvalum. Ji muistės nesiryzdama atsiguoti ir, rodos, jautė į ją nukreiptus žvilgsnius.

— Ar jūs turit tokių dalykų Europoj?

— Ne, — skubiai atsakė Petras.

— Ne. Vokietaitės buvo tokios alkanos ir nervingos. Lietuvių stovykloj kelios tepasimaisė. Kaip jos atrodė namie? Kažkas gelsvo, mėlyno.

Gino šiepėsi matydamas jo susižavėjimą.

— Nori susipažint?

— Kaip?

— Aš pažistu ją.

— Kaip tu gali?!

Siuvelykos kirminas ir ta gležna grožybė. Meluoja. Kokios kojos! Kaip ji išsitiesia ant gamako ir suglemba, lyg vaškinę žvakę.

SIMTANUOŠIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Visuomenės atsišaukimas į mūsų leidėjus

Jonas Pakrantis, lankydamas atostogų metu savo draugus lietuvių "sostinėje" Chicagoje, domėjosi ne tik "kur dirbi ir kiek uždirbi", bet ir stengėsi suvokti mūsų tautiečių kultūrinės nuotaikas bei tendencijas. Tarp kitų senųjų pažįstamų, Pakrantis aplankė ir vieną dar iš Vilniaus laikų pažįstamą šeimą, turinčią du gimnazistinio amžiaus vaikus.

— Blogai, nėra kas duoti vaikams skaityti, — kalbėjo inteligentinga ir karšta patriotė šeimininkė. — Ligi tik rinkoje pasirodė nauja lietuviška knyga, tuojau perkame, ir mes su vaikais naują leidinį ryte praryjame beveik tiesiogine to žodžio prasme, — nusiuko ji. Dar susivargę kam pirmam skaityti. Kodėl lietuviškių knygų tiek mažai tepasirodo?

— Turbūt dėl to, kad ligšiol nebuvo lietuviškos knygos pareikalavimo, — atsakė Pakrantis pagalvojęs.

— Bet dabar pareikalavimas atsirado, — tęsė šeimininkė. — Andai, buvome nuvažinę į ge-

gužinę. Ten kažin kam atėjo į galvą mintis pasistatyti medžių pavėsyje stalą ir pardavinėti lietuviškas knygas. Ir ką tamsta pasakys? Mūsų tautiečiai taip puolė prie lietuviškos knygos, kaip ištroškę pakeleiviai prie šaltinio! Vos nesutriuškino pardavėjo su visu stalu. Lietuviškas raštas buvo bemaž grobystė išgrobystas. Net ir lietuviškos dešros, kopūstai ir alus turėjo palaukti. Aš pati tiesiai ranką prie stalo ir man kažin kaip buvo nuostabu ir kartu smagu, kad žmonės vėl ima branginti ir ilgėtis lietuviškos knygos.

— Ar tamsta tik ne per daug optimistiškai galvoji, ponai? — paklausė abejodamas Pakrantis.

— Nežinau, aš sakau ką matau ir ką pati išgyvenu, — atsakė ji. — Tiesa sakant, kai atvažiuoju į Ameriką nebuvo nebuvo lietuviškos knygos pareikalavimo, nes visi gyvenome įsikūrimo rūpesčiais. Be galvų lakstėme buto, darbo, spaudėme dolerį dėl maisto ir apdaro, o kiek mūsų tautiečių metėsi namų ir automobilių pirkimui! Rūpėjo įsikurti kaip galint greitai ir geriau, nes po pusbadžio gyvenimo Vokietijoje mes visi buvome ištroškę žemiškų gėrybių. Dabar jau pradėdame atsiganyti, jau nebežinome kas ko norime valgyti ir kuo apsiręngti. Priprantame ir prie amerikinių gyvenimo patogumų. Niekam jau šiandien nebe sensacija mašina: tai jau priprasta, beveik rutina. Pasisotinę duona, mes vėl imame įsiskoti dvasinio peno. Man rodos, kad tai suprantama.

Tas aiškinimas Pakrantčiui at-

rodė įdomus ir naujas... Jis buvo skaitęs spaudoje apie kai kurių mūsų rašytojų verkšlenimus bei pasipiktinimus, kad lietuviai nebesidomį sava knyga, kad, apskritai, kultūros reikalai paroduodami už mašinas, namus ir žaliuosius banknotus. Jonas Pakrantis nebuvo linkęs tokiems kraštutiniams tvirtinimams priartėti. Jis žiūrėjo į tremtinių kultūrinės nuotaikas daugiau žmogiškomis akimis, kaip kad bet kurios kultūrinės "doktrinos" požiūriu, ir jam buvo tikrai smagu, kad jo pažįstos susilaukia atgarsio pačiame gyvenime. Norėdamas iškvosti šeimininkę iki galo, Pakrantis paklausė:

— Kas tamstos nuomone dakarytina?

— Kas darytina? Reikia šauktis į mūsų leidėjus, kad jie pasistengtų išleisti daugiau knygų. Kągi daugiau darysi? Aš manau, kad mūsų rašytojai turi prirašę tiek ir tiek. Reikia tuos jų "kūrybinius sandėlius" pratuštinti visuomenės ir, gal būt, jų pačių naudai. Aš nesu jokia biznieriė, aš tik eilinė lietuviškos knygos mylėtoja, bet, kiek savo uoselė užuodžiu, dabar atėjo metas pasireikšti mūsų leidėjams ir pridursiu, platintojams. Kalbėti apie knygų platinimą būtų kita tema, bet aš tik pasakysiu, kaip man tas reikalas atrodo iš mūsų šeimos patyrimo. Paimi laikraštį, randi skelbimą, kad pasirodė nauja knyga. Tuoj pagalvoji: reikės išsirašyti. Bet tuo tarpu neturi laiko ir padedi laikraštį su skelbimu į šalį. Žiūrėk, kitą dieną laikraščio jau nebėra: kažin kas kitas skaitė ir kažin kur nudėjo. Po kiek laiko tas pats skelbimas vėl pasirodo ir vėl pasikartoja ta pati

istorija. Ir taip toliau. Ar neatsirastų žmonių, kurie nešiotų knygas po namus. Tai būtų naujieji knygnešiai. Jie atneštų naujuosius leidinius į namus, pasirinktum, nusipirktum ir visi būtų patenkinti: autorius, leidėjas, platintojas ir skaitytojas... Bet aš per ilgai užsiplėpėjau, — pertraukė pati sėdinti šeimininkė. — Senovės lietuviai, būdavo, pakalbės pakalbės ir išgeria. Į sveikatėlę!

Kai pagaliau Pakrantis pakilo nuo gausingai apdėto stalo ir atsisveikino išvažiuo namo, Pakrantis paklausė savo žmoną tramvajuje:

— Ką tu galvoji apie mūsų malonios šeimininkės samprotavimus dėl lietuviškos knygos?

— Aš manau, kad ji visai teisi. Leidėjai turėtų išleisti daugiau knygų ir taip susiorganizuoti, kad knyga pasiektų skaitytoją dar prieš ją perkant. Kiekvienas nori žinoti už ką jis moka pinigą. Aš įsivaizduoju, jei, sakysime, į mūsų butą kurią dieną įeityt žmogus su maišu knygų. Kaip senovėje Lietuvos kaime kromelininkai... Mes visi knygas su didžiausiu susidomėjimu apžiūrėtume, paskaidytume ir, be abejo, pirkume. Aš nežinau, ar tas biznis apsimokėtų knygų platintojui ir ar jis iš to galėtų pragyventi: greičiausiai, ne, bet kad jis iš šalies užsidirbtų vieną kitą dolerį ir ypatingai atliktų didelį kultūrinį darbą, tai faktas.

— Gal mes imsimės to verslo Detroito? — paklausė Pakrantis.

— Prisipažinsiu, aš apie tai pagalvoju klausydamasi mūsų bičiulės kalbos, bet, pagalvojusi, kad mes neturime mašinos, tą mintį atmėčiau. Šių laikų knygnešys turi būti su mašina: kitaip jis nieko negalės padaryti. Bet tu mašinos nenori pirkti: o su tarbom juk neišvaikšiosi to milžiniško miesto...

— Taip, tuo tarpu tas biznis ne mums, — atsiduso Pakrantis. — Bet tegul tik leidėjai daugiau knygų išleidžia: skaitytojai jau jį pasieks.

— Taip, tuo tarpu tas biznis ne mums, — atsiduso Pakrantis. — Bet tegul tik leidėjai daugiau knygų išleidžia: skaitytojai jau jį pasieks.

KAI RADIJAS ŠAUKĖ PRIE GINKLO

Karo pradžia ir sukilimas Lietuvoje prieš 10 metų

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

BALYS GRAZULIS

— Jei radiofonas nebūtų užimtas, sugrįškit visi ir savo darbą tęskit. Aš eisiu į spaustuve laikraščio išleidimu rūpintis.

Nueinam kas sau. Daugiau jo nematėm ir jokių instrukcijų iš štabo negavom. Netgi nežinojom nei kur jis, nei vyriausybė. Buvom palikti savo valiai.

Atsargiai, kiemais prieinam radiofoną. Palipės ant tvoros žiūriu, žvalgausi — nei gyvos dvasios! Tylu ir ramu. Perlipau tvorą ir sėlinuos prie rūmų. Kas čia? Per atvirus langus sklinda kartojamos deklaracijos garsai! (deklaracija buvo įrašyta į patofono plokšteles ir kartojama kas valandą). Įbėgu į rūmus ir lekiu į viršų, į pranešėjų kambarį. Ten ramiausiai sėdi pranešėjas ir programos viršininkas ir technikas sėdi prie pulso. Klausiu, kada jie sugrįžo, o jie nesupranta, ką kalbu. Pasirodo jie apie pastarąją net nebuvo girdėję. Kaip dirbo viršuje, taip ir tebedirba! Prisijuokė iki socialiai išsiuntėm su manim atėjusius vyrus pabėgėlių šaukti. Nuėjęs į rūmus prie gatvės ir sargų porą kampiniame Daukanto — Donelaičio gatvių kampe kambaryje radau. Ir jie nieko nežinojo. Jie matė sustojusius tankus ir išlipusius rusus žemėlapiu bestudijuojančius, bet jiems neatrodė, kad priešas radiofono ieškotų. Po kelių minučių tankai nuvažiavo. Juk nepir-mieji tankai. Susigėdęs iki ausų grįžau kitų bėglių, taip pat raudonais iš gedos veidais, pasitikti.

— Gražina radiofoną? — "Atsiėmę" radiofoną vėl užėmėm gyvimosi pozicijas. Daugiau taip gėdingai nebėgsim. Be kovos nesitrauksim! Kad ir pats velnias ateitų! Ši gėda vyrų dra-

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

Tuo metu, kai milicija pažadėjo ginklų (pistoletų), gatvėse siautė tikras pragaras. Keršto pilni rusai traukė gatvėmis šaudydami net į vaikus. Į gatvę iš-eiti nebuvo galima. Galėjau nuo-

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuovados viršininkui, kad pasiųstų būrį tvarkai atstatyti. Po valandos jis pranešė, kad vyrai žėdavinį atlikę sugrįžo ir laukia tolimesnių įsakymų. Vėliau paprašiau nusiųsti paramos sunkiai kovojančiam geležinkelio stoties būriui. Parama nuėjo. Toliau, nei mūsų kas paramos prašė, nei milicija siūlėsi.

— Aš atsakiau. Vyrų mums netruksta, jei galėtų duoti ginklų, būtų gerai. Jis pažadėjo. Du kartus teko milicininkus panaudoti. Kartą moteris iš žalio Kalno paskambino, kad ten siaučia ginkluota gauja rusų: šauda ir plėšia. Pranešiau nuov

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštis

30LŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAIS

Redaguoja: Jonas LEONAS

47)

Vytauto Didžiojo Karo Muziejus rusų ir vokiečių okupacijų metais

GEN. STASYS RAŠTIKIS,
buv. Lietuvos Kariuomenės Vadas

(Tęsinys)

1941 sausio 7 d. 9 val. pastebėta, kad nuo prie žuvusiųjų paminklo pritvirtintų dviejų šautuvų kažkieno buvo nuimtas vieno šautuvo durtukas. Padaryta kvota, bet ji nieko neišaiškino. Vėliau šautuvo durtukas rastas paslėptas sniege, prie to paties paminklo. Jį rado karo invalidas Dabazinskas. Tuo šis reikalas ir baigtas.

Pagaliau tenka dar pažymėti, kad 1941 m. balandžio 29 komisarių taryba padarė tokį potvarkį (Nr. 46) švietimo liaudies komisariatui

"Lietuvos TSR Liaudies Komisarių Taryba įpareigoja švietimo liaudies komisariatą iki 1941 gegužės 1 perduoti kariškių istorinio muziejaus pučiamųjų instrumentų orkestrą iš 21 amens valstybinių įstaigų profsąjungos centro valdybai".

Gegužės 22 tas įsakymas buvo įvykdytas: perduota muzikos instrumentai ir gaidos. Orkestro vedėjas ir griežikai tada iš tarnybos kariškių istoriniame muziejuje atleisti.

Taip bolševikų nurodymais ir reikalavimais pertvarkytas ir nuolat pertvarkomas buvęs Vytauto Didžiojo Karo Muziejus, apkarpytas, aptuštintas, netekęs patriotiškai tautinio atspalvio, subolševikintas ir surusintas, tvarkėsi ir merdėjo per visą bolševikų okupacijos metą.

KARO MUZIEJUS VOKIEČIŲ OKUPACIJOS METAIS.

(Iš atsiminimų ir užrašų)

1941 birželio 22 prasidėjo vokiečių — rusų karas, o birželio 23-24 Kaunas jau buvo beveik laisvas nuo rusų okupantų. Tai padaryta pačių lietuvių, šukilėlių ir partizanų, be jokios bėtarpiškos vokiečių pagalbos.

Vokiečių kariuomenė įvygiavo į Kauną be jokio rusų pasipriešinimo, nes jų mieste jau nebuvo: savo buvusią laikinąją sostinę išvadavo patys lietuviai. Karo Muziejaus rūmai ir kiti pastatai Kaune nuo karo audros nenukentėjo. Tai didelis nuopelnas Kauną gynusių lietuvių šukilėlių. Jei jie nebūtų apgynę Kauną, tai, tur būt, netik Karo Muziejus, bet ir kitos kultūrinės įstaigos Kaune būtų susilaukusios to paties skaudaus likimo, kokio jos susilaukė iš besitraukiančių bolševikų Taryt, Kijeve ir kitur.

Jau antrą karo dieną, t. y. 1941. VI. 23 d., 12 valandą bolševikų kariuomenės likučiams dar bebėgant per Kauną, Karo Muziejuje vėl suskambėjo Laisvės Varpas, nuaidėjo Tautos Himnas ir vėl pakilo ir linksmi suplėvė savo senos lietuviškos vėliavos.

Muziejų ėmė tvarkyti administracijos majoras Šeštakauskas, saugojęs, kiek galėjęs, brangius lietuviškus muziejaus eksponatus per visą pirmąją bolševikų okupaciją.

Karo Muziejaus patalpose rado sau laikiną prieglaudą kai kurie iš Kauno bolševikiško kalėjimo išsilaisvinę lietuviai politiniai kaliniai. (Iš "Lietuvių Archyvo" redaktoriaus, išsilaisvinęs iš Marijampolės kalėjimo, pirmąją prieglaudą Kaune rado irgi Karo Muziejuje J. L.).

Kaune kada buvo sustojęs į Rusiją žygiuojančios vokiečių generolo (vėliau feldmaršalo) Buscho armijos štabas. Keli to štabo karininkai atvyko į Karo Muziejų ir pradėjo rinktis kokį nors geresnį daiktą dovanoti savo armijos vadui jo gimimo dienos (Geburtstag) proga. Tarp jų matyti buvo gerų senovės ginklų žinovų, nes jie išsirinko iš muziejaus ginklų kolekcijas geriausių viduramžių riterių kardą ir pareikalavo, kad muziejus padovanojūt tą kardą vokiečių generolui. Toks reikalavimas buvo lygus įsakymui, ir kardas buvo išsiųstas. Vieno brangaus eksponato Karo Muziejus neteko. Vėliau buvo ir daugiau panašių reikalavimų, bet muziejaus administracija pasidarė jau drąsesnė, pradėjo priešintis okupantams ir atratino juos nuo tokių reikalavimų. Griežtesnių priemonių kokiems savo reikalavimams paremti vokiečiai nepanaudojo.

Tuometinė Laikinoji Lietuvos Vyriausybė vėl grąžino į senas pareigas Karo Muziejaus steigėją ir organizatorių gen. Vladą Nagių. Jis ėmėsi darbo kietai ir energingai.

Vėliavų istorija.

Karo pradžioje, Lietuvos Laikinosios Vyriausybės metu, Kaune keliolika dienų be pertraukos visur plėvė savo mūsų tautinės vėliavos. Vokiečiams tai nepatiko, ir jie per savo komendantą įsakė visas mūsų vėliavas nuimti ir be komendanto įsakymo nekelėti. Tai lietuvių Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus vėliavos. Ir jos turėjo būti nuleistos. Gen. Nagiaus žygiai pas vokiečių komendantą liko be vaisių.

Tada į vokiečių komendantą gen. mjr. von Pohl raštu kreipėsi Lietuvos Laikinosios Vyriausybės narys gen. St. Raštikis. Savo rašto pabaigoje jis pridėjo "kompromisinį" siūlymą, būtent: jei vokiečiai dėl vienos ar kitos priežasties negalėtų mūsų prašymo patenkinti, tai gal tada jie galėtų leisti iškelti Karo Muziejaus bokšte ne tautinę vėliavą — raudoną su Lietuvos Vytimi. Klausimui sušvelninti ta vėliava rašte buvo pavadinta ne valstybine, bet Vytautine.

Štai to rašto turinys (vertimas iš vokiečių kalbos):

Trys koncertai akmeniugo upeliuko krantuose

Gali kuo nori vykti iš New Yorko. Smarkiai besibaladojančiu Long Island traukiniu, ar lygiu 25 A kelio betono paviršiumi slystančiu automobiliu tu atsiras gamtos žalumynę paslėpusią miestelį Stony Brook. Jeigu ne Pranė Lapienė, šitas miesteliukas, kaip ir daugelis kitų Long Island vietovių, būtų palikęs lietuviams nepažįstami ir nepatraukli.

Kai nuo Stony Brook geležinkelio stoties patrauki daugiau kaip mylios ilgumo keliu, pro miškų vedančiu iki pat jos vasarvietės, ir atsirandi medžių tankmės apglėbtame pastate, pasijunti tikrai pabėgęs nuo nuo triukšmo. Ir tai ne tik tas. Iš kiekvieno kampeio čia tau dvelkia nuoširdumu, ir, mieste palikęs savo kasdieninius rūpesčius, čia gali patogiai ir jaukiai,

(PR. LAPIENĖS VASARVIETĖJE, STONY BROOKE, UŽVIRĖ VASAROTOJŲ DIENOS)

kaip savo tikrų namų aplinkoje, pasisemti poilsio rėškučiomis.

Lietuviškai išvertus angliškąjį Stony Brook miestelio pavadinimą, išeitų, kad tai būtų akmeningas upelis. Nelabai jau akmeningas atrodo tas upelis, ties kuriuo Pranė ir Andrius Lapės turi pasistatę savo gyvenamuosius namus. Geriau sakytiau, kad to upelio (tikriaupės) krantai paplūdimiu daug geriau tinka savo smulkiu smėliu, negu tikrasis pajūrio įlankos paplūdimius, kur, norėdamas maudytis, kone apsiavęs turi brįsti, iki vanduo tave apsems iki pakaklės ir galėsi išsiesti plaukti.

Tokiais pat, kaip Rivieros, krantais Stony Brooko paplūdi-

myje ištisą savaitę mūsų newyorkiečių būrelis vaikščiojom vandenin ir purtydamiesi sūrumu, grįždavome atgal, savo rankų ir pečių raumenimis išmaltavę šimtų metrų jūros paviršiaus.

Susidarė smagi vasarotojų grupė. Kaip viena šeima išsitiesdavome krante ar kaip žąsų būrelis leisdavomės vandeniu. Ir kaip artimi bičiuliai pusryčių, pietų ir vakarienės metu sėdėjome prie stalo, dideliu apetitu šveisdami skaniai ir šiočiai pagamintus valgius. Net ir pasikalbėjimų tema buvo bendra, ir visi dalyvavome juoke, dažnai prunksdami nuo linksmy nutikimų, kuriuos mums pasakoję kaunietis anekdotų karalius Žilinskas.

Pamainomis ir mes bandėme anekdotais atsisteiti, bet iš mūsų niekas nebuvo gerai sekavosi. Jei A. Sodaitienė su V. Mrozinskiene visuomet gerai papasakodavo, tai J. Sodaičiui ("Gabijos" leidyklos savininkui) ir pianistui A. Mrozinskiui bemaz niekad nepavykdavo. Jie vis papasakodavo atvirksčiai, ir reikėjo juoktis ne iš jų anekdotų, bet iš jų pačių apsirinkimo.

Juokas, skanus, sveikas juokas tą savaitę aidėjo visoje Pranės Lapienės vasarvietėje. Juokėmės visi, tai ir nebuvo susiraukusių, tokių, kuriems būtime trukdė. Kai šeiminkus klausinėjome, ar jiems neatrodome pertriukšmingi, tai jie ne iš mandagumo, o iš širdies sakė: — Mums jūs visi labai patinkate. Mes jus visus labai mylime.

Bet vakarais, kai anot J. Tysliavos eilėraščio, iš okeano pakraščio ateidavo dainuodama naktis, pradėdavome dainuoti ir mes. Jei saulei šviečiant poilsį teikė jūros vanduo ir pakrančių vėjas, tai sutemus, jungtinėmis jėgomis ruošėme koncertus, ir muzikos ar dainos pagauti, išsijomės po dienos.

Vasarvietės svetainėje sustatėme, kedes nemažame nuotolyje nuo pianino, imituodami tikrąjį koncerto salę, ir sukvietėme svečius su šeiminkais Lapėmis priešakyje. O pragramoje štai kas: (šitai būvome įrašę raš. masinėse pagamintose programose kopijose) Florencija Korsakaitė, Metropolitano Operos būsimoji solistė, Aleksas Mrozinskas, WQXR radijo būsimas vyriausias akompaniatorius ir Ričardas Kontrimas, akordeonistas bei Pr. Lapienės povandeninio laivo, vos nenuskendusio savo pirmosios bandomosios ekspedicijos metu, kapitonas.

Fl. Korsakaitė su A. Mrozinsku tik šypsojosi dėl jiems priskirtų naujų titulių, o R. Kontrimas ėmė raudonuoti, kai visi juokėmės, jog jis su Bernardo Brazdžionio sūneliu Dalium, nepaklausę Pr. Lapienės, pasiėmė jos seniai naudotą laivelį ir įplaukė į jūrą, kažkur perilgai užtruko. Buvome visi besibaiminę, kad jie kur nors nenuskęstų, o kai sugrįžo, tai juos matėme itin ištusiais veidais besikalbančius su šeiminke ir juo-

kėmės, kai sužinojome, jog baušmė jiems paskirta — suksuti bulves rytdienos varškėčiams.

Florencija Korsakaitė, visą vasarą besilaisvinti čia ir padedanti Pranė Lapienei rūpintis svečiais, kaip dainininkė per tuos tris koncertus, mūsų grupės čia suorganizuotus, mums buvo nepakeičiama. Ji, akompanuojant Aleksą Mrozinskiui, dainavo įvairias liaudies dainas ir operų arijas. A. Mrozinskas akompanuodavo, skambindavo solo ir dar šokiams, kuriuos ruošdavome po koncerto programos. Kaip solistė ir akompaniatorė rodėsi ir Nelė, Pranės Lapienės duklė. Ji šią vasarą baigė muzikos kolegiją ir labai domisi muzika. R. Kontrimas pradžioje akordeoną tampė labai nenoriai, skųdamasis pūsėmis, nuo irklų atsiradusiomis ant rankų.

Iš trijų koncertų, kuriuos savo vasaravimo surengėme, išskirtinas antrasis. Atsitiktinai buvome patyrę, jog Nelei tą dieną sukančia 2 metai amžiaus. Nupirkome jai gėlių ir saldainių ir parašėme sudėtinį sveikinimo eilėrašį.

— Tas kas, kad vasaros kregždėmis praskrenda,

Tu dainuok su vasara kartu... — linkėjome jai visa mūsų vasarotojų šeima. Ir visi buvome susigraudinę, kad žmogaus gyvenimas tikrai nelyginant paukščių praskrenda.

Ir mūsų poilsio savaitę, junti, kaip tirpsta tarp pirštų. Nutilo juokas kieme prie supuoklių, ir vakare niekas neklykavo žaliu miško taku prie šimtamečio ąžuolo. Visi vėl buvome susirinkę į salę ir, užėmę savo ke-

des, laukėme prasidedant paskutiniojo mūsų koncerto programos, kuriai dar specialiai su laikėm čia užklydusius svečius newyorkiečius: inžinierių Baltų ir inž. K. Kruliką su poniomis. Inž. J. Butkus taip pat buvo tik ką atvykęs savo vasarojančios šeimos atsiimti, o ir J. Savaitis, buvęs "Draugo" redaktorius, dabar JAV kareivis, atbildėjo net iš Washingtono savaitgaliui.

Vėl buvo dainos, solo pianinu ir akordeonu. Pabaigai Fl. Korsakaitė dainuoja ariją iš "Bohemos": Daugiau nieko neturiu jums pasakyti, esu jūsų kaimynė, atėjusi nelaiku trukdyti.

Ji taip užbaigė tą gražiąją ariją. Nūsitvėriau šių žodžių užbaigti koncertui. Sakau: "Labai džiaugiuosi, kad Florencija šiais žodžiais užbaigė savo dainą ir tuo pačiu mūsų koncertą. Mes irgi jau esame tik jūsų netolimi kaimynai ir jau daugiau jūsų netrukdydime, nes rytoj išvykstame namo. Koncertų ruošimą perduodame svečiams, kurie ateis po mūsų".

O jų, jaučių, tikrai nemažai ateis. Čia dažnai girdi skambant telefoną, ir šeiminkė susijaudinusi atsiprašinėja, kad pritrūkusi kambary. Neapsirikau vasarvietės atidarymo metu spėdama, jog netrukus čia užvirs vasarotojų dienos. Gal dar ir daugiau. Čia yra tikra lietuvių savaitgalio susitikimo diena. Grįždamas iš pajūrio, visada matai ketelą automobilių, kurių savininkai lietuviai, apsidėję kiemo suolelius ar barą, linksmi šnekučiuojasi. O kiek daug dar čia bus judėjimo liepos 28 d., kai suvažiuos Didžiojo New Yorko inžinieriai su savo svečiais poilsio ir savo draugijos reikalų aptarti!

S. Narkėlinaitė

Ištesėjo žodį

Daugelis kreivoka akimi žiūri į kvietimus iš anksto užsisakyti kokią nors naują knygą ir užsimokėti dar prieš pradėdant spausdinti. Mat, dėl šiokių ar kitokių priežasčių kai kurių iš anksto užsakytų leidinių teko perilgai laukti, o kai kurie ir visai nepasirodė. Bet Tremtis, vienintelis ligi šiol tebesilaikęs lietuviškas laikraštis Vokietijoje, savo žodį ištesėjo. Liepos 10 dienos Tremties numeryje jau yra toks pranešimas dėl "Altoriai šėšėly", kurią daugelis iš anksto užsisakė per Tremties atstovus:

TREMTIES Leidyklos leidžiamas V. Mykoliaičio — Putino žymusis romanas "Altoriai šėšėly" jau atspausdintas. Šis didžiulis veikalas išleidžiamas vienoje knygoje. Knygos įrišimo darbai neilgai truks ir pirmieji knygos egzemplioriai jau bus užsisakiusiems pradėti išsiuntinėti vėliau: sialiepos 14-16 d.

Šia pačia proga pažymima, kad ir toliau "Altoriai šėšėly" užsakymo reikalais kreiptis į TREMTIES atstovus įvairiuose kraštuose, bei tiesioginiai į TREMTIES redakciją. Asmens, atstovams įmokėję už knygą pinigų, tuojau ją gaus. Iki šiol leidyklai nepasisekė susitarti su spaudos platintojais, turinčiais spaudos kioskus vienoje ar ki-

toje šalyje, ir šis veikalas tuo tarpu tebus galimas užsisakyti tik per TREMTIES atstovus bei tiesioginiai per leidėją.

Paskutinėmis dienomis gauta eilė užsakymų "Altoriai šėšėly". Dėl vietos stokos užsisakiusių pavardės neįmanu paskelbti. Kadangi didžiulia užsisakiusių veikalą yra kitose šalyse gyvenę, tad tasai skelbimas jau ne tiek ir svarbus: kol gaus šį TREMTIES numerį, maždaug tuo pačiu laiku dalį užsisakiusių jų jau pasieks iš paties knyga.

Be to, TREMTIAI džiugu savo Bičiulius JAV painformuoti, kad jų (TREMTI) Čikagoje bei ligišolinio atstovo, sutiko dar atstovauti A. SILIŪNAS, kuris pasiekiamas šiuo adresu: 5225 So La Crosse Ave., Chicago 38, Ill.

A. Siliūnas, atstovaudamas TREMTIAI, kartu talkins ir kitų jos leidinių paskleidime mūsų tautiečių tarpe, pirmoje eilėje "Altoriai šėšėly".

DIRVĄ UŽSISAKYTI

gallima ir šiandien, nėra reikalo

laukti nei metų, nei mėnesių pabaigos!

KAS DEDSI LIETUVOJE?

Perimta iš "Tremties". Tęsinys.

Partizanų artimieji suimami.

Iš vokiečių, paskutinius trečius-penkerius metus gyvenusių Lietuvoje ir šį pavasarį grįžusių Vokietijon pasakojimų aiškėja okupanto priemonės partizanų artimųjų atžvilgiu. Kai suimamas ar kovose žūsta lietuvis partizanas, pirmiausia — gyventojų įbauginimo tikslais — jis išrengeamas nuogas ir laikomas miestelio aikštėje. Apylinkės gyventojai tuojau žino apie žuvusį ar žuvusius partizanus. Pasitaiko, kad žuvusis būva vietinis ir tuo atveju artimieji sunkiai gali nuslėpti savo skausmą. Nužudytiems partizanams esant numestiems miesto ar miestelio aikštė, ne viena motina, sesuo tėvas ar brolis, bei kitas kuris artimas, praedamas pro šalį — nesulauko ašarų. To pakanka. Tokiais atvejais, žuvusiems tamsiai aikštėje, visa apylinkė budriai sekama milicijos ir jos slapukų. Pastebėjo, kurį ar kurią verčiantį — aišku, kad jis gali būti žuvusiųjų artimasis. Šie tuojau pat suimami ir jiems palieka vienintelis kelias — į Rusiją sunkiesiems darbams.

Labai dažnai atvejais suimamam pakisamas pasirašyti raštelis, kad jis įsipareigoja "savanoriškai" vykti darbams į kitas "brolis" respublikas. Suimamieji dažnai tokius raštelius pasirašo, tikėdamiesi susilaukti mažesnės bausmės, gal greičiau galėsį grįžti į savo kraštą, pas savo artimuosius.

Duona išduoda partizanų talkininkus.

Ypač sekami ir griežtai baudžiami partizanų rėmėjai, talkininkai. Kiekvienas nūdienės Lietuvos gyventojas žino, kad už partizanų rėmimą jam grėsia ištremimas į Sibiro taigas. Tačiau partizanams, nežinantiems okupanto grąsinimų, Lietuvos gyventojai rodo daug simpatijų ir juos remia, kuris kiek gali. Grįžusios iš Kauno vokiečių, kurios kelerius metus lietuvių buvo slepiamos žaliakalni vištėse, pasakoja, kad jų globėja ir kitas kaimynės vakarais suklauptos melsdavosi už lietuvių partizanus, kad jie išliktų gyvi, kad būtų apsaugoti nuo pavojaus, kad iškovotų kraštui laisvę.

Rusiškam okupantui ir jo patikėtiniams ypač rūpi likviduoti partizaninį judėjimą. Dėl to sekimas vyksta visą laiką. Kai tik apylinkėje sekančių akių pastebimas svetimas žmogus, ypač

vyriškas, dažnai pas gyventojus prasideda kratos. Kratų metu ne tiek ieškoma pasislėpusių partizanų, nes žino, kad juos bus sunku surasti, kadangi tiek jau yra atsargūs, jog nesislaptų gyvenamuose namuose, bet bandoma nustatyti, ar gyventojai besislapstantiems nebus teikiama paramos maistu. Dėl to pirmiausia apžiūrinėjama, ar duona nėra šviežia riekta ir pan. Kol partizanams, nešinas maistu, nėra sugautas — tuo atveju gyventojams pasisekia užsiginti, kad jie niekam nieko nėra davę. Tačiau kai kartais partizanas sugaunamas su maistu, gautu iš gyventojų, tada jau nukentčia ir maistą davusieji. Tuojau pat prasideda visoje apylinkėje tikrinimas, kas, būtent, buv partizanų rėmė.

— Ilgesnį laiką aš gyvenau Žagarės apylinkėje, — pasakoja į Vakarų Vokietiją su 8 metų dukra grįžusi vokiečių, kilusi iš Karaliaučiaus. — 1947-1948 metais apylinkėje kratos būdavo kas dvi, kas trys dienos. Tiesiog gyventojams nebuvo ramybės. Paprastai, kratų metu retai kai žuvusio. Tačiau kartą buvo sugautas partizanas, nešinas maistu, gautu iš gyventojų. Jis turėjo duonos ir lašinių gabalų. Su ta duona ir lašinių gabalu pradėjo milicininkai landioti pas didžiųjų gyventojų, kol nustatė, kas davė duonos ir lašinių. Kai tatau buvo nustatyta, tuojau pat buvo suimta viena moteris. Pirmiausia ji buvo suimta ir pasodinta Žagarės daboklėn. Netrukus ją išvežė į šiaulių kalmėtas. Kurį laiką vietos gyventojai, suimtosios artimieji, jai siuntė maistą. Koks tolimesnis suimtosios likimas — nežinau, nes išsikėliau kiton vieton gyventi.

Pamiškių gyventojai iškelti.

Okupantui talkinas komunistinis elementas yra įsitikinimo, kad lietuviai partizanai, negaudami paramos iš vietos gyventojų, turėtų savaime išnykti. Dėl to pirmiausia buvo atkreiptas dėmesys į tuos lietuvių gyventojus, kurie gyvena arčiau prie miškų. Į Vakarų Vokietiją atvykusiu iš Lietuvos vokiečių pasakojimų aiškėja, kad daug kur lietuviai ūkininkai pirmiausia buvo iškelti arba ištremti iš sodų, esančių arti miškingesnių vietovių. Tačiau greit gavo įsitikinti, jog šiuo būdu lietuvių partizanų veikla nebuvo paralyžuota. Partizanų pasirodo ne tik kaimuose, bet ir miesteliuose, kaip rodo pateikti pasakojimai grįžusių apie vidurdienį lietuvių

partizanų pasirodymą Linkuvoje (žiūr. per. nr.).

Gyventojų išvežimai.

Kadangi teko kalbėtis daugiausia su tais grįžusiais, kurie buvo apsigyvenę daugiausia šiaurinės Lietuvos srityse, Biržų, Mažeikių, Raseinių apskr., tad iš jų pasakojimų negalima susidaryti pilno vaizdo apie trėmimus, kurie paskutiniu metu vykdami vienu metu visoje Lietuvoje. Dabar okupantas elgiasi priešingai, negu 1941 metais. Jei iš vienos kurios vietovės vyksta trėmimai, tai kitos vietovės neliečiamos.

Stai grįžusiųjų pasakojimai apie 1948 ir 1949 metais gyventojų trėmimus Joniškio, Pakruojaus, Linkuvos ir šioms sritims artimų apylinkių.

1948 metais gegužės 23 ir 24 d. naktį, apie ketvirtą valandą ryto minėtose apylinkėse buvo suimta nemaža gyventojų, daugiausia stambesni ūkininkai, ir jie buvo išvežti Rusijon. Tuo metu vien tik iš vieno kaimo, esančio netoliese Pakruojaus, buvo suimti aštuoni ūkininkai ir ištremti.

Šiam, 1948-jų metų, trėmimui buvo pasiruošta iš anksto. Dar pora mėnesių prieš kalbamą trėmimą pagausėjo milicijos, kuri buvo įkurdinta daugiausia miesteliuose. Iš karto gyventojai pradėjo bėgti, pastebėję pagausėjusią miliciją. Tačiau kai ilgesnį laiką nepasireiškė jokių suėmimų, gyventojų buvo manyta, jog tik šiaip sau daugiau būsią įkurdinta milicijos. Tik pora mėnesių praėjus paaiškėjo, kuriam tikslui daugiau milicijos buvo sutelkta.

Kitas trėmimas — kitas metodas.

1949 metais kovo 27 dieną Joniškio, Žagarės, Žemelio ir iš apylinkių vėl buvo įvykdytas trėmimas. Tačiau šį kartą trėmimo akcija buvo įvykdyta visai skirtingu metodu, negu 1948 gegužės 23 d. Per pastarąjį trėmimą, 1949 metais, vienos nakties būvy visa apylinkė prigužėjo sunkvežimių su milicija ir rusų kareiviais ir suėmimai buvo įvykdyti vienos nakties būvy. 1948 metais iš minėtų apylinkių buvo suimta ir ištremta žymiai mažiau gyventojų, negu 1949 metais kovo mėnesį. Šį kartą, ypač iš Joniškio apylinkės, buvo ištremta nemaža gyventojų.

Jei 1949 metais įvykdytam trėmimui būtų buvę ruošiasi taip, kaip 1948 metais, tuo atveju — iš Lietuvos atvykusių vokiečių teigimu, — nebūtų pasisekę žmones suimti. Jie būtų išsislapstę arba persikėlę gyventi į miškus, pas partizanus.

Daugiau nukentėję stambieji ūkininkai.

Trėmimų metu paliečiami įvairių sluoksnių Lietuvos gyventojai, tačiau 1948 ir 1949 metais, ypač šiaurinėje Lietuvoje, daugiausia (imant procentualiai) buvo ištremta stambesnių ūkininkų. Stambiųjų ūkininkų trėmimu, atrodo, norėta lietuvių sodiečius įbauginti, kad jie

greičiau jungtųsi į kolchozus.

Į klausimą, ar daug ištremta lietuvių gyventojų, grįžusieji iš Lietuvos vokiečiai atsako:

— Nevenodai. Vienur suimama ir ištremiama daugiau, kitur mažiau. Yra kaimų šiaurinėje Lietuvoje, iš kurių ištremtos dvi trys šeimos. Pasitaiko, tačiau rečiau, kad nėra ištremto nė vieno gyventojų. Tai daugiausia tokiose srityse, kur neturtingesni gyventojai. Tačiau yra vietovių, iš kurių ištremti veik visi gyventojai.

— Mums teko keliauti, įsiekant maisto, tarp Panemunio ir Skapiškio. Čia buvę stambūs ūkininkai ir jie visi be išimties ištremti.

— Kas dabar gyvena ištremtųjų ūkiuose — ištremtųjų žemę dirba kolchozininkai.

(Bus daugiau)

Iš Los Angeles

Los Angeles mieste šiuo metu veikia ir priklauso Amerikos Lietuvių Tarybai šios lietuvių draugijos:

1. Ateitininkų draugovė,
2. Balfas,
3. Liet. R. Katalikų Federacija,
4. Labdaros ir Kultūros klubas,
5. Lietuvių Dienos (žurnalas),
6. Lietuvos Vyčiai,
7. Amer. Liet. Tautinė S-ga,
8. Liet. Tautinių Šokių grupė,
9. Liet. Dainininkų klubas,
10. Moterų Katalikų Sąjunga,
11. R. Katalikų Susivienijimas,
12. Sandaros skyrius,
13. Socialdemokratų kuopa,
14. Piliiečių klubas,
15. SLA kuopa,
16. Šv. Kazimiero parapija,
17. Šv. Vardo draugija,
18. Šv. Kazimiero parap. choras,
19. Tėvynės Mylėtojų Draugija,
20. Tautiškas Pašalpinis klubas,
21. Lietuvių Kalbos Draugija,
22. Lietuvių Teisininkų Dr-ja.

Seniausioji iš šių draugijų — yra SLA kuopa, čia įsteigta 1905 m. ir jauniausioji — Lietuvių Teisininkų Draugija — įsteigta šių metų birželio mėn. gale. Netrukus prisidės dar viena, dabar tebesanti steigimo stadijoje — Lietuvių Tremtinių Draugija.

Jei visos šios draugijos susirinkimus vienu ir tuo pačiu metu — mažaisiais pusės susirinkimai negalėtų įvykti, nes nebūtų nei vieno nario, kuris priklausytų tik tai viena ar kita draugijai. Yra žmonių, kurie priklauso net 7-ioms draugijoms, bet kas dar įdomiau, kad yra žmonių, kurie yra nariais bent penkių draugijų valdybose.

Visos čia paminėtos draugijos veikia sutartinai — jokių nesutartinų dël parengimų, t. y., kad kurios nors dvi draugijos ką nors rengtų vienu ir tuo pačiu metu, nepasitaiko.

Be čia paminėtų, ALT priklausančių, yra dar šešios "draugiškos" draugijos su Amerikos Lietuvių Taryba visiškai nesiškaitančios, lietuvių tautos interesus nebijančios, grupuotinos į rikiuotę tų draugijų, kurių susirinkimai ir parengimai turėtų

Apie dingusius diplomatus

Birželio mėnesį buvo rašyta apie du dingusius žymius anglų užsienių reikalų ministerijos pareigūnus. Anuo metu buvo įvairių spėliojimų apie jų dingimą. Buvo linkstama manyti, kad gal čia yra kokia asmeninio pobūdžio misterija, neturinti nieko bendra su šnipinėjimu. Tačiau dabar jau prieita kitokių išvadų. "U. S. News & World Report" dabar paduoda smulkesnių žinių, kas jie toki buvo ir ką jie žinojo. Ir tie duomenys pralenkia savo mastu visas ligi šiol pasaulyje žinomas šnipinėjimo istorijas.

Dingusieji pareigūnai abu buvo Anglijoje ne kokie atėjūnai, o iš žinomų šeimų kilę Anglijos piliečiai, baigę Anglijos rimtas mokyklas ir augstai vertinami užsienių reikalų ministerijos tarnyboje.

Vienas iš jų, Maclean, 38 me-

tų amžiaus, vedęs, turėjo dvejų vaikų, trečias buvo kaip tik laukiamas dingimo metu. Nuo 1944 iki 1948 metų jis buvo Anglijos pasiuntinybėje Washingtone, gana augštas pareigūnas. Čia per jo rankasėjo visos atominių ginklų politikos paslaptys, nes jis buvo sekretoriaus komiteto, derinančio atominio ginklavinimo politiką tarp JAV, Kanados ir Did. Britanijos. Jis nežinojo mokslinių detalių, bet užtat žinojo kur ir kokio didumo yra uranijaus kiekiai, jis žinojo, koki slapti dalykai buvo bendrai žinomi tarp tų trijų valstybių, žinojo, koki mokslininkai, kur ir ką šioje srityje dirba. Šis komitetas pakvietė į Ameriką ir dabar nuistatį sovietų šnipą Fuchsa. Maclean ir Fuchsa drauge dalyvavo tame posėdyje Chicagoje, kuriame buvo nutarta, kokias žinias galima be žalos skelbti ir kokias reikia laikyti paslaptimi... (Fuchsa tada ne skelbtinas žinias perdavė rusams).

1948 metais Maclean buvo perkeltas į Egiptą, į D. Britanijos ambasadą. Ten susirgo nervų sutrikimu. Po kiek laiko, gydytojams pareiškus, kad jis jau pagijęs buvo vėl paskirtas į užsienių reikalų ministerijos skyrių, tvarkantį santykius su JAV.

Čia per jo rankasėjo visos žinios apie gen. Eisenhowerio vadovaujamą Europos kariuomenės organizavimą, visos instruktijos užsienių reikalų ministerijai atstovams, dalyvavusiems Paryžiaus konferencijoje derybose su Gromyko dël ministerijų susitikimo, apie Atlanto Sąjungos reikalus ir planus,

Waterburyje

įsikūrę lietuviškai radijo programai remti fondas. Pradininkai ir aukų rinkėjai: Č. Bogužas ir M. Gureckas. Jau surinkta 60 dolerių. To dėka radijo programoje grįdima naujų lietuviškų plokštelių, kurių netrukus laukiama daugiau.

Nemalonai žinia Waterburyje, kad likviduojama graži ir jauki Kudirkos salė, kurioje per pastaruosius trejus metus buvo įsikūręs Waterburio šalpos klubas (Lithuanian Care and Relief Fund) ir buvo prisiglaudęs Liet. Tautinės Sąjungos skyrius. Mi-

nimasis klubas ne toks turtingas, kaip kiti, nariais ir lėšomis, bet turtingas atliktais šalpos darbais. Ona Kudirkienė, tos salės savininkė, nuomojo ją klubui labai palankiomis sąlygomis. Tačiau namas dabar parduotas ir griauamas, kitaip pertvarkomas. Klubas iš patalpų turėjo išsikelti.

Naujas žodynas

V. Pėteraičio

"Mažasis lietuviškai - angliškasis žodynas"
Kaina \$2.00.

TREMTIS

Vienintelis lietuviškas laikraštis Vokietijoje. Eina nuo 1950 metų liepos mėnesio pradžios, kas savaitę. Leidžia ir redaguoja žurnalistas SIMAS MIGLINAS. Prenumeratos kaina Amerikoje ir Kanadoje — 50 centų vienam mėnesiui —

TREMTIES atstovai:

Visai Amerikai, išskyrus Chicagos miestą —
St. Nasvytis, 4579 W. 157 St., Cleveland 11, Ohio
Chicagos miestui ir Kanadai —
W. Stugis, 1114 Florence Ave., Evanston, Ill.

REMDAMI TREMTI. REMIAME VOKIETIJOJE LIKUSIUS LIETUVIUS — BE UZJURIO LIETUVIŲ PARAMOS JIE LIKS BE LAIKRAŠČIO!

TREMTIS IŠLEIDŽIA ŽINOMĄ PUTINO ROMANĄ

ALTORIŲ ŠEŠELY

visus tris tomsus vienoje knygoje

Knygos išleidiama ribotos kiekio, užsiskvite iš anksto. Užsiskvite iš anksto laikomi knygos garbės prenumeratoriai. Užsiskvitemi šią knygą remiami Tremties vieninteli lietuviškas laikraštis, leidžiamas Vokietijoje, ir prailginame jo išleidimą.

KNYGA JAU BAIGIAMA RINKTI IR BUS IŠSPAUDINTA DAR SIŲ METŲ GEGUŽES MĖNESIO GALE IR VISIEMS UŽSISKVISIEMS BUS TUOJ IŠSIUNTINETA

KNYGOS KAINA — 4 DOLERIAI

Amerikoj knyga užsiskvoma per TREMTIES atstovą:

STEPONAS NASVYTIS, 4579 W. 157 ST.
CLEVELAND 11, OHIO

Užsiskvink sūnėnį ir pinigai — 4 doleriai

apie politikos planavimą Vokietijos reikale, o taip pat ir visos žinios apie JAV ir Anglijos diplomatinis santykius, pav., apie tai, kiek JAV padės Anglijai Irane, jei ten iškils didesnių nemalonių, ir t.t.

Dar nėra žinoma, kad kada nors šnipai būtų prieję taip giliai prie Anglijos užsienių reikalų ministerijos ir iš viso prie tarptautinės diplomatijos paslapčių.

Antrasis pradingėlis, Burgess, nebuvo tokiose augstose vietose, bet taip pat turėjo progos prieiti prie giliai slepiamų paslapčių. 1946 metais jis buvo asmens sekretoriumi prie D. Britanijos užsienių reikalų viceministerio ir per jo rankasėjo visi Imperijos santykių reikalai. Nuo 1948 metų jis buvo paskirtas į Tolimųjų Rytų skyrių užs. reikalų ministerijoje, kur buvo visos žinios apie politiką Kinijoje ir Japonijos reikalais. Jau tuo metu jis buvo žinomas, kaip didelis komunistų literatūros žinovas. Dabar aiškėja, kad tuo jis domėjosi ne tik iš žingeidumo ar iš reikalo, bet ir dël simpatijos komunistams.

1950 metais jis buvo paskirtas D. Britanijos pasiuntinybės Washingtono antruoju sekretorium ir dažnai būdavo D. Brit. atstovu Tolimųjų Rytų Komisi-joj. Čia per jo rankas irgiėjo visi Tolimųjų Rytų politikos klausimai. Čia jam bebūnant jis Virginijos policijos buvo tris kartus sulaikytas už per greitą važinėjimą automobiliu (80 mylių per valandą). Dėl to jis šį pavasarį buvo atšauktas į Londoną, laikinai buvo be pareigų ir gerokai girtuokliavo.

Abu buvo dar nuo mokyklos laikų draugai ir palaikydavo savo tarpe artimus ryšius.

Šį pavasarį Londone prasi-dėjo tyrinėjimai, kas yra kas užsienių reikalų ministerijoje. Matyti, kad šiedu draugai pajuto, jog jų užkulisiai gali būti išaiškinti.

Gegužės 25 dieną pirmasis paliko be jokio įspėjimo šeimą (žmonai išvyktus pas gydytoją), antrasis — motiną, abu ekskursiniu laivu perplaukė į Prancūziją, ten paliko laive savo lagaminėlius ir pasakė, kad jie trumpam laikui važiuoja į Paryžių. Paėmė taksi iki stoties ir nuėjo į traukinį. Po to niekas jų daugiau niekur nematė. Pirmojo žmona gavo iš Paryžiaus telegramą: "Turėjau netikėtai išvykti. Atsiprašau, brangioji. Myliu tave. Nenustok manęs mylėjusi. Donaldas". Jo motina gavo telegramą: "Aš visiškai tvarkoj. Nesirūpink. Myliu visus".

Burgess motina gavo telegramą iš Romos: "Labai atsiprašau dël ilgo tyklėjimo. Pradedu ilgesnį atostogų kelionę Viduržemio jūroje. Dovanok. Guy."

Visos telegramos rašytos ne jų pačių. Visos žinios, neva juos kažkas matė Ispanijos pasienyje, nepasitvirtino. Daugiau jokių jų pėdsakų nesusekta. Anglijos augstieji pareigūnai dabar tikrai mano, kad jie yra anapus geležinės uždangos. Prasitaria, kad su jais į ten nuėjo beveik viskas, kas turėjo būti slepiama nuo Kremiaus...

Visuomeniniai teismai

B. K. NAUJOKAS

Atsitiko taip, kad į mano rankas pateko Chicagoje šių metų kovo 11 dieną įvykusio visuomeninio teismo sprendimas. Tai būta teismo, kuriame buvo teisiami du lietuvių simboliai: vienas iš senosios ir kitas iš naujosios ateivijos.

Sprendimas parašytas šiek tiek pamėgdžiojant teisminių sprendimų formą ir planą. Tačiau, kadangi ir patys kaltinamieji tik simboliai, ir kaltinimų turinys bei normos, kuriomis teismas turėjo vadovautis, yra visai iš netiesinės srities, tai tas sprendimas panašesnis į ilgoką, daugelį temų liečiantį straipsnį, nei į teismo sprendimą. Kitaip ir būti negali. Kadangi vadinamieji visuomeniniai teismai, iš tikrųjų, maža turti panašumo į teismus, tai ir jų sprendimai negali būti labai panašūs į teismo sprendimus. Pagaliau, to nei reikia.

Bet čia iškyla kitas klausimas: ar tikslinga yra rengti tuos vadinamuosius visuomeninius teismus? Kas gi, išties, yra "visuomeninis teismas"?

Tikrumoje tai yra jungtinė paskaita — diskusijos, pridengtos neva teismo forma, tariant, kad klausytojams taip gali būti įdomiau... Kitaip sakant, diskusijos, vedamos **vaidinimo** forma.

Bet klausimas, ar net ir gerai vaidinama teismo procedūra nedaro parodijos iš tokio rimto dalyko, kaip teismas. Ką jau bekalbėti apie blogą pamėgdžiojimą! Besistengiant patraukti

klausytojus į diskusijas, norint suteikti joms neva idomesnę, intriguojančią formą, ar kartais nepasiekiamo priešingų rezultatų? Ar kartais tai nesudaro daugeliui klausytojų atstumiančio įspūdžio?

Štai ir dabar, vienoj kitoj vietoj pasirodžius tokiems teismams, dažnas iš senųjų ateivių, nesupratęs rengėjų geros intencijos, akis išpučia:

— Ką, tik atvažiavę į Ameriką, jau imasi mus teisti?

Ir iš naujosios ateivijos pasigirsta tokių atsiliepimų, kaip:

— Mus teisė bolševikai, teisė naciai, teisė visokios skrynių komisijos, dabar čia vėl kažkas užsimojo teisti! O kas jus įgaliojo teisti? Ir aš galiu jus teisti, kuo aš prastesnis...

Pagaliam, susidomėjusieji ta nepaprasta paskaita — diskusijų forma, tuo savotišku vaidinimu, ir atėjusieji jo pasižiūrėti, daugelis nusivilia, pamatę, kad teismas — ne teismas, vaidinimas — ne vaidinimas, nei šis nei tas, kažkoks suaugusių žmonių keistas žaidimas...

Tas pačias kalbas, kurios pasakomos tokiuose "teismuose", pavadink diskusijomis — visai kas kita. Jei kartais kas ir nėvykusių nuomonių pareikš, tai tas atsitiks be iš anksto parodytų pretenzijų į kažkokį nesamą autoritetingumą. O kai pasivadinama teismu, tada jau pasisavinama tam tikra aureolė, kurios tikrumu daugeliui yra rimto pamato abejoti.

Štai, imkime, kad ir tą patį

Chicago "teismą". "Teisėjų" vardų tarpe matome parašyta: "adv. K. Česnulis"... Chicagoškiams gal tai nieko nesako... Bet Clevelando lietuvių daugumai parodyk tokį teismą, teisiantį lietuvių dėl jo pareiginguo lietuvių — ką išgirsite!

— Kas? Advokatas Česnulis? Ar tas pats, kuris čia Vasario 16 dieną viešoje prakalboje įrodinėjo, kad lietuvių kalba Amerikoje nereikalinga, kad jos kaip ir nėra, kad ji tik kažkoks kitų kalbų mišinys. Ir jis drįsta sėsti už stalo, kaip lietuvių teisėjas, teisinti ar smerkti lietuvių lietuvių išlaikymo atžvilgiu? Na, gerbiamieji, ir teismas!

Žinoma, šis momentas Chicago "teisme" yra atsitiktinis kuriozas. Jei gynėjai skaito lietuviškus laikraščius, tai jie turėjo žinoti apie įvykį Clevelande "teisėjui"... Jie to nesuprato ir turėjo prieš pat posėdžio pradžią pareikšti atmetimą šiam padaryti. "Režisūros" klaida... Bet kiekviename tokiam dirbtiniame "teisme" gali pasitaikyti "režisūros" klaidų, kurios tik nutraukia dėmesį nuo esmės, kartais sudaro pamato gana karčiomis pastangoms, visiškai nieko bendra neturinčioms su rengiamų diskusijų tikslu.

Todėl, atrodo, iš tiesų būtų tikslingiau atsisakyti nuo to nereikalingo ir netikslingo būdo rengti jungtiniams paskaitoms. Geriau būtų dalykus vadinti savo vardais ir nuo teismo parodijavimo atsisakyti.

Iš kelionės įspūdžių

Indianos valstybės keliai geri, žemės paviršius lygus, ir nė nepastebėjome, kai mes su dėde Steponu Kanape ir jo žmona Adele, išvykę iš Chicago, privažiuavome Fort Wayne, nedidelį miestą, bet žinomą J. A. Valsybių istorijoje. Peržengiamo Ohio valstybės sieną. Į akis krinta krašto turtingumas. Greita gerai išvystyta žemės ūkio, čia guli didžiuliai metalų rūdos plotai, o taip pat platūs akmenų anglių ir žemės alyvos laukai. Trys didesnieji šios valstybės miestai yra: Clevelandas — didžiausias pasaulio geležies rūdos centras, Toledo — didžiausias krašto akmenų anglių centras ir Akronas — didžiausias auto padangų gamintojas krašte. Valstybės sostinė Columbus turi 375.000 gyventojų. Miestas labai gražioje vietoje, ant Scioto upės krantų, paskendęs medžių pavėsiuose — iš toliau nė nematyti, pačiame valstybės centre. Čia yra Ohio valstybės universitetas, kuriame yra virš 6.000 studentų, įskaitant jo įvairias kolegijas, liuteronų Capital universitetą ir Columbus berniukų akademiją. Iš viso čia skaitoma iki 25.000 studentų. Drauge pramonės ir prekybos miestas. Pramonė nėra stambi — vyrauja smulkesnė metalo pramonė.

Lietuvių šiame centre nedaug: tik apie šimtas asmenų, iš jų apie 80 senųjų ir tik apie 20 naujųjų ateivių. Sustojame pas Dr. Antaną Jasevičių, gyv. su žmona med. gyd. Irena ir jos tėvais Sakavičiais. Jie jau spėję

įsigyti nedidelį, bet gražų ir patogų namuką, kuriame patys vieni ir gyvena. Šeimai gerai einasi, ypač gerai dirba ir garbėja jauna med. gyd. galvos ligų specialistė Irena Jasevičienė — Sakavičiūtė. Tenka spėti, kad ji yra viena iš retai sutinkamų specialistų, pataikiusių į tikrąjį savo pašaukimą.

Iš seniau gyvenančių lietuvių Columbus mieste reikia pažymėti Joną Rouiką ir jo žmoną, patriotus lietuvių, visuomenės veikėjus, Dirvos skaitytojus. Su J. Rouika teko asmeniškai susipažinti ir pasikalbėti. Kitas senosios kartos atstovas, Klemas Pocius, turi dvejus namus ir restoraną, kuriame 16 vasario proga visus lietuvių nemokamai pavaišinęs. Lietuviai jį laiko savo mecenatu. Lietuvių bei dirba ir Paul Masys, armijos kapitonas, buvęs Vokietijoje Regensburgo komendantas, dabar vidurinės mokyklos mokytojas ir Columbus lietuvių Bičiulių Klubas tere vienintelis lietuvių organizacija šiame mieste. Nuo širdies dirba Tribul šeima, Mrs. Tribul yra klubo vice-pirmininkė. Miss Francis Gergaliūnas gerai eina scribe pareigas ir energingai dirba prie įvairių rengimų.

Iš naujųjų ateivių dar tenka paminėti Dr. Domas Jasaitis, buvęs Lietuvos Raudonojo Kryžiaus tremtyje pirmininkas, su žmona, kun. Cukuras, plk. Laurynaitis ir jo sūnus kun. Laurynaitis, kun. Šuminas, dr. Saldukas, Dagys, Fetingas. Inžinierius J. Sakavičius jun. su vienu amerikiečiu neseniai įsteigė savarankišką braižymo ir mechanikos gamybos įmonę.

Paviešėję svetingam Columbus mieste keletą dienų, atsivėlinkime su šeiminingais ir pasileidome rytų kryptimi, Pittsburgh'o link. Juo toliau į rytus, juo žemės paviršius labiau keičiasi, iš lygaus pereidamas į kalnuotą. Keliai labiau vingiuoti ir vietomis tarp kalnų siauri. Mašinos vairuotojas, pratejęs prie Illinois ir gretimų valstybių lygumų, net nežinojo, kad čia reikia įsijungti į kalną važiuojant ir antrąjį bėgį. Vėlai išvažiuojame ir pavėlavome. O tas kelių raizgumas! Pratusiam prie Chicago ar kitų naujų ir taisyklingų miestų, Pittsburgh'as atrodo, kaip Europos kuris painus senamiestis. Paliekame miestą ir atsiduriame už jo esančioje Wexford vietovėje. Naktis. Klaidžiodami surandame Leono Kairio rezidenciją. Šeiminingas ir jo žmona atsikelia iš miego ir mielai mus sutinka bei priima į namus. Iš karto į akis krinta prabangus vidaus namų įrengimai. O šeiminingai tikri lietuviai: geri ir vaišingi.

L. Kairys, dar prieš pat pastarąjį karą nusipirkęs keletą akrų žemės apie 15 mylių nuo Pittsburgh miesto, pasistatė čia puikius mūrų namus, kuriuos turtingai ir gražiai įrengė, aplinkui namus užvedamas gražus sodas nepaprastai skoningai ir dailiai jį sutvarkydamas. Mieste ir priemiesčiuose jis turi keletą namų, aklypų ir bižnų. Pašalčius jo turto vertę dabar-

mės įieškoti. Pats Pittsburgho miestas turi arti 700.000 gyventojų. Jo centras nedidelis, turis aukštų namų, bet jo didesniąją dalį sudaro priemiesčiai, kurie gana toli nusitęsę ir turi savo atskirus vardus. Bendrai visas miestas iš viršaus žiūrint gana panašus į Kauną: miestas dviejų upių santakoje, aplink ant kalnų išmėtyti priemiesčiai.

Nėra pasaulyje kito miesto, gaminančio tiek plieno ir geležies, kaip Pittsburghas. Čia gaminama: penktadalis J. A. Valsybių geležies, ketvirtadalis plieno ir penktadalis stiklo. Nėra kito miesto, gaminančio tiek daug aluminijaus. Esama daug įvairių mokslo įstaigų, tarp kurių Pittsburgho universitetas, kyla aukštyn dangoraižyje.

Baigiantis atostogoms, anksti rytą apleidome mūsų maloniuosius Kairius ir atgal į Chicago. St. St.

Įsigykite virimo knygą "TAUPIOJI VIREJA"

Knygą paruošė p. H. Mačiulytė-Daugirdienė. "TAUPIOJI VIREJA" patiekia 300 įvairių valgių gaminimo receptų, daugumojų pačios autorės išbandytų. Joje rasime, kaip pasigaminti mūsų mėgiamuosius lietuviškus valgius ir lietuvišką krupniką. Knyga įrašta plastika. Ją atidarius, ji neužsiverčia. Tai šeiminingas sudaro didelį parankumą. Knygos kaina \$2.00.

Užsakymus siųskite: "EGLUTES" Administracija, P. O. Box 22, Brockton, Mass.



DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratorais ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.

Antanas Česonis, 620 W. Cross St.

So. Boston, Mass.

Brunonas Kalvaitis, 545 East Broadway.

Brockton, Mass.

Baciulis A., 81 Sawtel Ave.

Chicago, Ill.

Jonas Paplėnas, 4416 So. Hermitage Ave. YA 7-0191

Dayton, Ohio

J. A. Urbonas, 1302 Lamar St.

Detroit, Mich.

L. Bulgarskas, 7313 Navy Ave.

Newark, New Jersey

A. S. Trečiokas, 314 Walnut St.

New Yorke - Brooklyn

Antanas Sodaitis, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.

Waterbury, Conn.

Vladas Varneckas, 2157 N. Main St.

Hamilton, Canada

Bronius Vengrys, 227 Brant St.

Montreal, Canada

Stepas Kęsgaila, 6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada

Jonas Paršeliūnas, 514 Euclid Ave.

Anglijoje

J. Mašanauskas, 58 Neufield Rd., Coventry, Warwick's

Australijoje

Povilas Lukošius, Box 1665 M, G.P.O., Adelaide, S. A.

Venecueloje

Antanas Diržys, c/o Crisalerias Nacionales, S. A. Apartado 4532, Maracay.

Laiškas čiurlioniečiams iš Australijos

Mieli Čiurlioniečiai,

Dar būnant Vokietijoje sužinojė jūsų rengimąsi kilti Amerikon, rašiau p. Mikulskiui, nuskladamas juokais jūsų pirmus žygius tame laisvės krašte.

Kodėl dabar vėl rašau jums? Kaip toj dainoj pasakytą:

— Ne dėl to mes giedam, kad žmonės girdėtų, Turim liūdną širdį, — kad nustot skaudėti...

Esu Australijoje vienas iš daugelio jūsų gerbėjų. Džiaugiamės, girdėdami apie jus, nors norėtum išgirsti jus pačius. Ne vieną kartą. Daug kartų Vokietijos stovyklose jūs paguodėt mus. Dabar mūsų gyvenimo sąlygos pasikeitė, bet paguodos jaučiamės ištroškę gal dar daugiau, nei tremties laikais. Atrodo, jei jūs šiandien pas mus atklystumėt, priimtume jus taip pat nuoširdžiai, kaip ir kokioj Gross-Hesepes stovykloj, tik žymiai prašmatniau. Ir klausytumėt jūsų, ir žiūrėtumėt jūsų. O po to ilgiai atrajotumėt įspūdžius, kol pagaliau patys pradėtumėt jus kopijuoti. Deja, mes nebesimatisim. Ir tai žinoti yra truputį liūdna.

Skaitėm amerikonių lietuvių spaudoj jums priekaištų. Neimkit į galvą. Leiskit žmoneliams pesirodyti, kad ir jie šį bei tą išmano. Būkit, kuom esat!

Veliantis tarp savųjų išveivioj ir prisimenant likusius namie ateina galvoti mintis, kad gudresni pabėgo — geresni liko. Bet ši mintis išnyksta, prisimenu jus. Turim išveivioj daug ir įvairių organizacijų. Pigių ir brangesnių. Pirmosioms priklausom daugelis. Sumoka savo nario mokesį, atlieka ar neatlieka nario pareigų ir baigta. Palyginti tai nėra brangu. Antrosioms priklauso pasišventę. Nario mokesčio įprastine prasme jie gal ir nemoka. Ir kasdienines nario pareigas gal savaip atlieka. Bet jie atiduoda organizacijai savo sielą, ryžtą, jaunatvę. Šių organizacijų priekyje be konkurencijos stovi Čiurlionies ansamblis.

Smalsu žinoti, ar jūs ir dabar dar sužaidžiat krepšinį. Kadaisė mūsų krepšinininkai didžiavosi, įveikė Čiurlionį. Tarp ko kita, jūsų mintis — įtraukti krepšinį į tautinių šokių repertuarą — nėra blogiausia. Linkiu jums ne laurų. Lietuviams tai perpigu. Linkiu jums dygaus rožių vainiko, kuriame žiedais būtų mūsų patys.

Mano asmeniškai sveikinimai: Kavaliūnui, Karnėnui, Stempui, Pociūtei, Voleišaiti. Mano nuolanki pagarba p. Mikulskiui ir Ponai.

Jūs

J. Pyragius

GREETINGS and BEST WISHES

FROM A FRIEND

BEST WISHES

To Our Friends and Patrons

BURCH PAINT MFG. Co.

BUY DIRECT FROM MANUFACTURERS

3101 BERE RD.

BO 2-8320

GREETINGS and BEST WISHES

To Our Many Friends

BUILDING LABORER'S

Local No. 310

JAMES O'TOOLE, SECRETARY

1220 Ontario St.

GREETINGS and BEST WISHES

ERICKSON TOOLS DIVISION

of

ERICKSON STEEL Co.

2309 Hamilton Ave.

CH. 1-3739

Cleveland ir APYLINKĖSE

KULTŪRINIŲ DARŽELIŲ ŠVENTĖ

Šį sekmadienį įvyksta tradicinė metinė Clevelando kultūrinių darželių šventė. Visą programą ir pabūvis bus Jugoslavų darželyje. Programa šįmet bus sudaryta iš trumpų visų tautybių pasirodymų, kurių čia esama apie 30. Kiekvienos tautybės pristatymui ir pasirodymui skiriama tik po 5 minutes laiko. Lietuvių pasirodyme dalyvaus Čiurlionio Ansamblio vyrų choras. Programos pradžia lygiai 2:00 val. p. p. Visi kviečiami gausiai dalyvauti.

Ta proga pranešama, kad jau išėjo iš ligoninės Lietuvių Kult. Darželio valdybos pirmininkas J. Brazauskas ir dalyvavo perėjimą pirmadienį įvykusiame susirinkime darželio reikalais.

Redakcija yra gavusi pasiūlymų bei sumanymų dėl lietuvių darželių tvarkymo. Siūloma, kad kuri nors jaunimo organizacija imtųsi darželio priežiūros, nes yra pastebima kaikiurių apleidimo žymių. Deja, praktikoje tai neįvykdoma, nes jokioms privačioms organizacijoms ar šiaip savanoriams neleidžiama imtis darželių priežiūros: tai yra tam tikrų miesto organų prerogatyva. Vis dėlto, jeigu tų organų dėmesys į kai kuriuos dalykus būtų aktyviau atkreiptas, atrodo, būtų galima kai ką pasiekti, ir gal net būtų galima gauti sutikimą, kad patys lietuviai galėtų pasirūpinti savo darželiu (geresnis aprašymas, gėlių pasodinimas ir t.t.). Tačiau tai yra įmanoma daryti tik per Kult. Darželių Draugiją, kuri, deja, šiuo metu nusiskundžia perma-

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rąkandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAIN 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

Mūsų specialybė virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams
lietuviškoje krautuvėje

PRANEŠIMAS apie lietuviškas mašinėles ir plokšteles

Jau gavau rašomasias mašinėles (kelionines — portables) su pilnu lietuvišku raidynu, tokiu, kaip buvo vartojamas Lietuvoje. Tokių mašinėlių nei Amerikoje nei Lietuvoje dar nėra buvę, tikrai yra geros. Nenoriu daug girti, nes galėtumėt pagavoti, kad tai tik garsinimas. Prašau įsitikinti, pamatysite, kad tai yra teisybė.

Ta pačia proga pranešu visiems, kurie klausė apie lietuviškas plokšteles, įdėnuotas S. Grauzinio, A. Šabanauko ir kitų dainininkų. Tų plokštelių greit gausiu iš Anglijos ir paskelbsiu spaudoje pavadinimus bei kitas sąlygas. Labai atsiprašau visus klausiusius, kad nepranešu kiekvienam asmeniškai, nes gavau tiek daug paklausimų, jog neturiu fizinės galimybės visiems atsakyti.

Reiškiu pagarbą

J. Karvelis,
6529 So. Racine Ave.,
Chicago 36, Ill.
Tel.: WEatworth 6-9576.

PADEKA

Gerbiamam dr. K. Pautieniiui, 7039 Superior Ave., noriu dar kartą pa-

reikšti nuoširdžią padėką. Praeitą kartą tai buvo už žmonos ir sūnaus gydymą. Šį kartą jo rūpestingumą, nuoširdumą ir draugingumą pajutau ant savęs tiek prieš operaciją, tiek operacijos metu, tiek po operacijos. Esu tikras, kad tik dr. K. Pautieniaus nepaprasto rūpestingumo dėka aš galėjau taip greit po ligos atsigausti ir grįžti į normalias darbo sąlygas.

Dar kartą ačiū, pone daktare, ir tiškiu, kad ir kiti Tamstos pacientai yra Tamsta lygiai patenkinti, kaip ir aš.

V. Minkūnas

PARDUODAMAS NAMAS

2 šeimų namas, 5 ir 4 kamb., dvigubas balkonas, naujas automatinis gaso apšildymas, 77-oj gatvė, abu butai po dviejų savaizčių bus laisvi. Kaina \$9,500. Kreiptis pas

P. P. Muliolį, 6606 Superior Ave.

3 ŠEIMŲ NAMAS

su baldais, geroj vietoj. Be to, atskirai parduodami geri langai. J. Petrošius, 3741 E. 93 St.

DVI IDOMIAUSIOS KNYGOS

ŠIRDIES RŪMAI — visai nepaprastas naujas romanas, kuriame aprašoma viena Amerikos lietuvių šeima, ypač jų dukterė, kuri vaikščioja su savo gydytoju širdies rūmuose... ir kas toliau atsitinka, skaitytojas pats ras, romaną skaitydamas. Knyga turi 450 puslapių, iliustruota, labai gražiai atspausdinta, o jos kaina tik 4 doleriai. Persiuntimo kraitus apmokame.

ŠLIAPTARNIAI — pirmutinė tokia teisinga, atvira, idomi ir stambi knyga (istorinis romanas) apie Amerikos lietuvių tautinį, ir kultūrinį atgimimą, apie jų sunkumus, vargus, kančias ir kovas dėl lietuviškos ir geresnės, šviesesnės rytojaus. Knyga turi 652 puslapius, iliustruota, labai gražiai atspausdinta, jos kaina tik 3 doleriai! Persiuntimo kraitus apmokame.

ABIDVI knygos sykiu tik už 6 dolerius. Rašykite:

Dr. Alg. Margeris, 3325 S. Halsted St.,
Chicago 8, Ill.

PARDUODAMI NAMAI

East 120, netoli nuo St. Clair, labai gražus 7 kamb. vienos šeimos namas. Gaso šildymas, garažas.

East 115, netoli St. Clair, 2 šeimų 5—5, 2 garažai.

East 71 St., netoli Wade Park, 2 šeimų, mūrinis, 6—6, didelis sklypas, garažai.

Ray Nausner

11809 St. Clair Avenue
UL 1-3919 LI 1-9216

PARDUODAMA

Servel Electrolux gasinis šaldytuvas, labai geram stovy, beveik naujas. Galima apžiūrėti šeštadienį, sekmadienį ar pirmadienį rytais.

6727 EDNA AVENUE

ISNUOMOJAMI

du kambariai su baldais porai ar vienam. Bendra virtuvė. 1375 E. 82 St., arti Superior.

POPS PUBLIC HALL 8:30 vak.

CLEVELANDO VASAROS ORKESTRAS

Rudolph Ringwall, dirigentas

Liepos 19 — Alec Templeton, Piano

Liepos 21 — Menahem Pressler, Piano

Beverly Dame, Soprano

Liepos 25 — Jorge Bolet, Piano

Liepos 28 — John Sebastian, Armonika

Rugs. 4 — Ernest Kardos, Violin

Dorothy Humel, Piano

Bilietai pas BURROWS, 419 Euclid

Balkonas 60c, 90c, \$1.20

Prie stalų \$1.80 įskaitant mok.



Nuostabus bemotoris 1951

SERVEL GASO šaldytuvai

SERVEL duoda viską, ko tik galima norėti iš šaldytuvo.

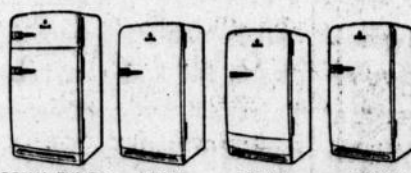
Niekas negali susilyginti su Servell!

Jis tylus!

Jis patogus!

Jis modernus!

Jis gražus!



ROYAL TUDOR 32-1118 11.5 cu. ft.

ROYAL 32-917 9.4 cu. ft.

ROYAL 32-816 8 cu. ft.

DELUXE 32-1015 10.3 cu. ft.

DELUXE 32-815 8.1 cu. ft.

DELUXE 32-815 8.1 cu. ft.

ECONOMY 22-812 8.1 cu. ft.

ECONOMY 18-413 6.08 cu. ft.

Look into SERVEL'S guarantee offer—10 full years!

The EAST OHIO GAS Company

TELEVISION "The Women's Window"—Monday thru Friday 3:30 P.M.—WWS—Chencl 5

KIRPEJĄ DOVYDAUSKA

prašo atsiliepti A. Valaitis, 22 Schuyler St., Amsterdam, N. Y. Kas žino jo adresą, prašom pranešti.

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

Patobulinkit SAVO NAMUS vartodami MONCRIEF

šildymo ir oro atvėsinimo sistemą

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

BEFORE
YOU BORROW
TO BUY A HOME

GET OUR
LOW RATES AND
HELPFUL TERMS



• GASAS
• ALIEJUS
• ANGLIS

LIETUVIŲ BANKE

GALIMA ATLIKTI DAUG REIKALŲ

Piniginės santaupos — kiekviena taupymo knygelė — čia yra apdraustos iki \$10,000 per Federal Insurance Cor., J. A. V. valdžios apsaugoje.

Čia gaunamos paskolos namams pirkti arba statyti, galima užsimokėti už gasą, elektrą, keisti čekius, pinigines perlaides (Money orders) arba rengiantis kelionėn galima įsigyti kelioninių (Traveler) čekių, ir kitais reikalais čia galima gauti gerų patarimų.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose. Sutačiau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodėlių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENDicott 1-1763

